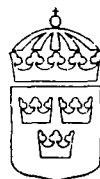

Regeringens proposition

1986/87:87

om statens vattenfallsverk

Prop.
1986/87:87

Regeringen föreslår riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 5 mars 1987 för de åtgärder och det ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

Gertrud Sigurdsen

Birgitta Dahl

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs förslag fram om inriktning och omfattning av Vattenfalls investeringar under budgetåret 1987/88. Vidare läggs förslag fram bl. a. angående vissa bolagsfrågor och anslag över tilläggsbudget II till statsbudgeten budgetåret 1986/87.

Förslag till

Lag om upphävande av förordningen (1915:187) angående grunder för upplåtelse av vissa kronan tillhöriga vattenfall och strömfall

Härigenom föreskrivs att förordningen (1915:187) angående grunder för upplåtelse av vissa kronan tillhöriga vattenfall och strömfall skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1987.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 1987

Närvarande: statsrådet Sigurdsen, ordförande, och statsråden Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Wickbom, Johansson, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Dahl

Proposition om statens vattenfallsverk

1 Inledning

I årets budgetproposition (prop. 1986/87:100 bil. 16) förordade jag att statens vattenfallsverk, (Vattenfall) i avvaktan på särskild proposition, skulle anvisas oförändrat anslag.

Från Vattenfall har åtta skrivelser inkommit.

Vattenfall har i anslagsframställningen för budgetåret 1987/88 lämnat förslag om inriktning och omfattning av verkets investeringar, om borgensram samt om vissa andra frågor.

I skrivelse den 8 september 1986 har Vattenfall lämnat en redovisning av sitt projekt om rationell energianvändning, Uppdrag 2000.

I skrivelse den 12 september 1986 har Vattenfall hemställt att förordningen (1915:187) angående grunder för upplåtelse av vissa kronan tillhöriga vattenfall och strömfall skall upphöra att gälla.

I skrivelse den 4 december 1986 har Vattenfall hemställt att få sälja sina aktier i AB Umeforsen.

I skrivelse den 12 november 1986 har Vattenfall hemställt om nedsättning av Vattenfalls förrätningspliktiga kapital.

I skrivelse den 23 januari 1987 har Vattenfall hemställt att få ändra ägandet av kraftstationerna inom AB Grytforsen och Rebnis Kraft AB.

I skrivelse den 26 januari 1987 har Vattenfall hemställt om medel på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1986/87 för finansiering av byggande av kraftstation i Sikfors.

I skrivelse den 30 januari 1986 har Vattenfall hemställt att få medverka i byggande av en tunnel mellan Storsjön och kraftstationen Hissmoforsen.

Vidare har från Vattenfall inkommit förslag om förändring av riksdagens och regeringens styrning av Vattenfall till målstyrning, m. m. av verket. Jag är dock inte beredd att nu ta upp frågan om målstyrning utan avser att återkomma till denna vid ett senare tillfälle.

Innan jag går in på frågorna om anslag m. m. för budgetåren 1986/87 och 1987/88 avser jag att lämna en redovisning av Vattenfalls uppgifter, ekonomi och bolag.

Vattenfall inrättades år 1909 (prop. 1908:159, SU 150, rskr. 9) för att staten skulle få en organisation med ansvar för ett samlat utnyttjande av statens vattenkrafttillgångar. Vattenfalls uppgifter var vid dess tillkomst framför allt att vidta åtgärder som var ägnade att främja tillgodogörandet av vattenkraften i landet, uppföra anläggningar för detta samt att förvalta Trollhätte kanal.

Fram till början av 1980-talet omfattade Vattenfalls instruktionsenliga uppgifter endast elförsörjning. Härefter har uppgifterna utökats. Utökningen avser dels värmeförsörjning, dels forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet dels effektiv elanvändning och dels avveckling av kärnkraften.

Vattenfalls verksamhet har därmed över åren successivt utökats till att omfatta även andra delar av energiområdet än elförsörjning. Vattenfall har blivit ett energitjänstföretag med huvudsaklig inriktning mot elförsörjning. Denna utveckling har varit nödvändig med hänsyn till såväl utvecklingen inom branschen som den kommande ersättningen av kärnkraften.

Vattenfall handhar enligt sin instruktion (1982:705, ändrad senast 1986:311) statens kraftverksrörelse och därmed sammanhängande verksamhet, kanälrörelsen vid Trollhätte kanalverk. Vattenfall verkar vidare för en rationell elenergiförsörjning och en effektiv användning av elenergi inom riket, uppför och driver, självt eller i samverkan med andra, anläggningar för el- och värmeförsörjning, bedriver forsknings- och utvecklingsverksamhet för energiförsörjning samt utför demonstrationsanläggningar. Vattenfall har också enligt sin instruktion i uppgift att inom sitt verksamhetsområde arbeta för er. avveckling av kärnkraften till senast år 2010. Vattenfall har vidare totalförsvarsuppgifter inom funktionen energiförsörjning enligt förordningen (1986:294) om ledning och samordning inom totalförsvarets civila del. Detta innebär att verket ombesörjer beredskapsplanering av rikets elförsörjning.

Inom Vattenfallskoncernen bedrivs också verksamhet inom naturgasområdet genom Swedegas AB och konsultverksamhet i utlandet genom SwedPower AB.

Vattenfall beslutar om leverans av elenergi från verkets anläggningar och fastställer avgifter för sådan leverans. Anläggningar och byggnader som behövs för verksamheten uppförs av verket.

Vattenfall är det största företaget inom energiområdet i Sverige. Vattenfall svarar bl. a. för ca 50 % av elproduktionen i landet och äger och driver stamnätet för överföring av elenergi inom spänningsområdet mellan 220 kV och 400 kV. Vattenfall har vidare tillsammans med sina bolag 12 % av lågspänningskonsumenterna i Sverige. Vattenfall svarar också genom sitt dotterbolag Swedegas AB för inköp och överföring av naturgas inom landet. Swedegas säljer gasen till regionala bolag för vidare distribution.

De bokförda tillgångarna inom affärsverket uppgick den 31 december 1985 till sammanlagt ca 41 894 milj. kr., varav 34 867 milj. kr. hänförde sig till anläggningstillgångar och 7 027 milj. kr. till omsättningstillgångar. Det disponerade statskapitalet var 19 634 milj. kr.

Utvecklingen av det ekonomiska utfallet av affärsverket Vattenfalls verksamhet av investeringar, antal anställda och krafttillförseln framgår av tabell 2.1.

Prop. 1986/87:87

Vattenfall tillämpar från år 1985 kalenderår som räkenskapsår.

Tabell 2.1 Affärsverket Vattenfall – Ekonomi och Personal

	1981/82*	1982/83*	1983/84*	1984	1985
EKONOMI, milj. kr.					
Rörelseintäkter	9 227	9 753	11 504	12 416	14 049
Rörelseresultat före avskrivningar	2 814	3 148	4 006	4 644	4 943
Resultat före avsättningar och skatt	2 917	2 897	3 577	3 751	3 943
Ränta på statskapital	1 428	1 677	1 879	1 966	2 099
Årets resultat	147	66	248	125	446
Förräntningspliktigt statskapital, genomsnitt	13 285	13 971	14 452	15 123	16 626
Ränta på statskapital i % av dito	10,75	12,0	13,0	13,0	12,625
Bokförda avskrivningar	1 503	1 679	1 811	1 870	2 373
Investeringar	3 554	3 105	3 173	3 172	2 821
Balansomslutning	33 321	35 116	38 259	39 129	41 894
PERSONAL**					
Byggnad avdelningar	4 265	4 095	3 670	2 338	1 880
Drift- och administrations- avdelningar	6 812	6 926	7 102	8 612	8 609
Utbetalda löner, milj. kr.	1 140	1 217	1 295	1 356	1 423
KRAFTTILLFÖRSEL, TWh	53,4	55,4	65,7	67,4	72,9

* Endast krafterörelsen, dvs. exkl. kanalrörelsen.

** Antal anställda i tjänst, medeltal under året.

Av tabell 2.1 framgår att affärsverkets resultat varierar över åren. Detta är främst beroende av variationer i efterfrågan – orsakade av skillnader i klimat och industrikonjunktur – vattentillrinningen samt i råvarupriserna på energi, dvs. främst olja och uran.

I såväl rörelseintäkter som rörelsekostnader ingick för år 1985 arbeten åt utomstående med 1 350 milj. kr. Arbeten åt utomstående omfattar i huvudsak Vattenfalls bygg- och driftentreprenad för dotterbolaget Forsmarks Kraftgrupp AB.

Till statsbudgeten inlevererades för år 1985 kalkylmässiga avskrivningar, vilka är beräknade med utgångspunkt i anläggningarnas återanskaffningsvärde, och ränta på disponerat statskapital. Räntan på disponerat statskapital motsvarade fastställt förräntningskrav, dvs. 12,625 % på det i medeltal disponerade förräntningspliktiga statskapitalet. Enligt regeringens beslut har Vattenfall härutöver under år 1985 inlevererat 600 milj. kr. Tillsammans med räntan motsvarar detta 16 % av det disponerade statskapitalet. Vattenfall har därutöver inlevererat 125 milj. kr. till statsbudgeten, motsvarande det som Vattenfall tidigare erlagt i kommunal skatt. Intäkterna i kanalrörelsen uppgick under år 1985 till 51 milj. kr. Dessa utgjordes av kanalverkets egna intäkter med 10,5 milj. kr. och av ersättning från staten med 40,5 milj. kr.

Utgifterna för Vattenfalls investeringar finansieras fr. o. m. budgetåret

1987/88 från miljö- och energidepartementets huvudtitel, fjortonde huvudtiteln, reservationsanslaget C 11. Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m. Under innevarande budgetår finansieras investeringarna från industridepartementets huvudtitel, tolfte huvudtiteln, reservationsanslaget E 11. Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m. De kan också finansieras genom medel som anvisas över finansfullmakten.

Antalet anställda inom affärsverket var 10 897 personer vid utgången av år 1985.

Vattenfall förvaltar statens aktier och andelar i ett stort antal bolag som bedriver verksamhet inom Vattenfalls verksamhetsområde. Dessa bolag kallas något oegentligt Vattenfalls dotterbolag. De flesta av bolagen har bildats för att skapa en lämplig samarbetsform mellan Vattenfall och andra företag, kommuner m. m. inom bl. a. områdena elproduktion och eldistribution. Bolagen framgår av figur 2.2.

Figur 2.2 Schematisk bild av Vattenfallskoncernen (Vattenfalls procentuella ägarandel) (1986-12-31)

STATENS VATTENFALLSVERK

VATTENKRAFTBOLAG	KÄRNKRAFT OCH
Bastusels Kraft AB (72)	ANNAN VÄRMEKRAFT
Bergeforsens Kraft AB (60)	Forsmarks Kraftgrupp AB (74,5)
AB Bergslagens Gemensamma Kraft- förvaltning (100)	Bråvallakraft AB (50)
	Fyriskraft AB (50)
FLARKÄNS KRAFT AB (100)	VÄRMEBOLAG
Forsmoforsens Kraft AB (100)	Bodens Torrvärme AB (50)
AB Grytforsen (72)	Fagersta Energiproduktion AB (50)
AB Kattstrupeforsen (55)	Haparanda Värmeverk AB (50)
Ljusfors Kraft AB (99)	Jokkmokks Värmeverk AB (50)
Rebnis Kraft AB (72)	Kalix Värmeverk AB (50)
Söderfors Kraft AB (99)	Lilla Edets Fjärrvärme AB (50)
AB Umeforsen (50)	
ELDISTRIBUTIONSBOLAG	Pajala Värmeverk AB (50)
Vattenfall Energigrupp AB (100)	Ragunda Energi AB (50)
(moderbolag för 19 hel- och delägda dot- ter- och intressebolag)	Tierps Fjärrvärme AB (40)
Bengtssfors Kraft & Industri AB (41)	Älvkarleby Fjärrvärme AB (49)
	Överkalix Värmeverk AB (50)
AB Färgelanda Electricitetsverk (100)	Övertorneå Värmeverk AB (50)
Kolbäcksbelysnings AB (81)	ÖVRIGA BOLAG
Rönninge Elektriska AB (50)	Swedegas AB (60)
Umeå Elektriska Distributions AB (100)	Swedepower AB (51)
	Dala Djupgas Provbörningar KB (35)
	Kraftföretagens Vindkraft AB (50)
	AB Kärnkraftutbildning (50)
	Ryholms Torv HB (50)
	Svensk Kärnbränslehantering AB (36) ¹
	Svenskt Kolkonsortium AB (50)

¹ 58 % inkl. andel ägd via Forsmarks Kraftgrupp AB

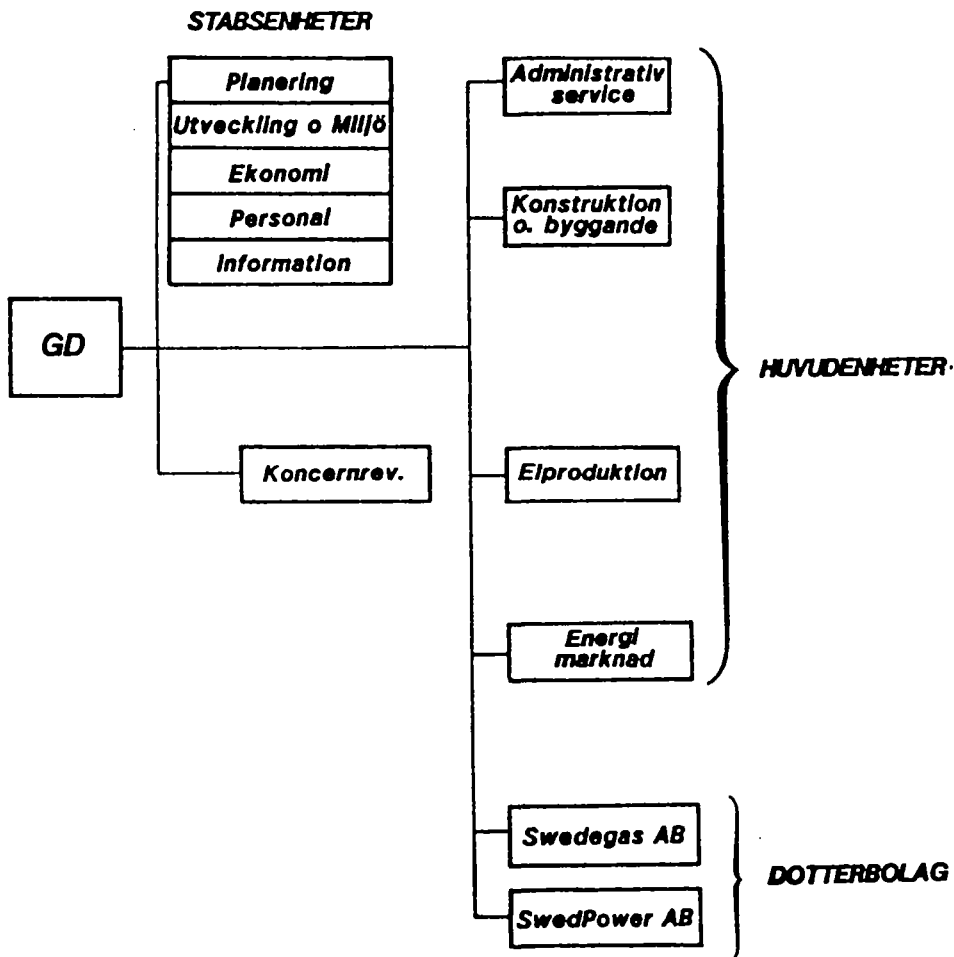
Via förvaltningsbolaget Vattenfall Energiverksgrupp AB (VEAB f. d. Svensk Energiverksgrupp AB, SEAB), förvaltas aktierna i eldistributionsdotterbolagen AB Boxholms Elverk, Domneåns Kraft AB, AB Finspångs Elverk, Gotlands Energiverk AB, Kalix Elverk AB, Motala Ströms Kraft AB, Piteortens Eldistribution AB, AB Skillingaryds Elverk, Vingåkers Elverk AB, Vikbolandets El. Kraft AB, Viskans Kraft AB, AB Värmdö

Elverk, Västerbergslagens Energi AB och AB Änge Elverk samt i de s. k. intressebolagen Bodens Energiverk AB, Luleå Energiverk AB, AB Stenungsunds Elverk, Roslagens Energi AB och Östhammars Energiverk AB i vilka bilag VEAB äger minoritetsandelar.

Prop. 1986/87:87

För enkelhetens skull används i det följande begreppet koncern, då såväl affärsverket Vattenfall som de bolag som Vattenfall förvaltar statens aktier i avses, även om Vattenfall och dess bolag inte är en koncern i aktiebolagslagens (1975:1385) mening. Koncernbegreppet kan ses på två sätt. En koncern föreligger i aktiebolagslagens mening, när moderbolaget har mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar i dotterföretaget eller har ett bestämmande inflytande över dotterföretaget och en betydande andel i dess resultat. Det andra koncernbegreppet innebär att dotter- och intresseföretags värden "klyvs" efter aktieinnehav och att därmed koncernredovisningen omspannar endast de andelar i bolagen som moderbolaget äger, intressekoncern. Vattenfallkoncernen är inte en koncern i aktiebolagslagens mening eftersom affärsverket Vattenfall är en del av staten och därigenom inte är ett moderbolag.

Figur 2.3 Vattenfalls organisation fr. o. m. den 1 september 1986.

Koncernbegreppet tillämpas redan nu i viss mån inom Vattenfall. Sålunda upprättas koncernredovisning fr. o. m. år 1985. Vattenfalls koncernredovisning omfattar redovisning enligt det aktiebolagsrättsliga koncernbegreppet. Resultaträkning och balansräkning har dock också upprättats för intressekoncernen.

Regeringen har fastställt en ny organisation för Vattenfall som gäller från den 1 september 1986. Den nya organisationen framgår av figur 2.3. De vägledande huvudprinciperna bakom den nya organisationen har bl. a. varit, att Vattenfall skall styras som en koncern och vara organiserad i naturliga affärsområden samt att de regionala enheternas ledningsorgan skall ges ökat ansvar och ökad självständighet.

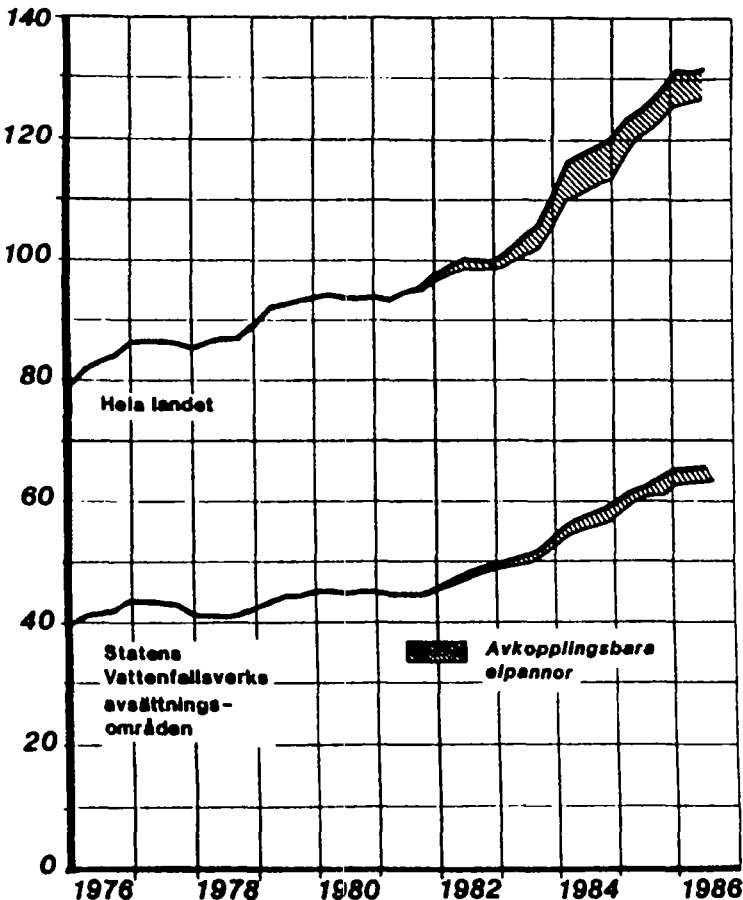
Den nya organisationen innebär att Vattenfalls verksamhet är indelad i fem affärsområden:

- Distribution och försäljning av el samt produktion, distribution och försäljning av värme
- Produktion och överföring av el
- Inköp, överföring, distribution och marknadsföring av naturgas
- Konsultverksamhet i utlandet
- Kanalverksamhet

Vattenfall har i anslagsframställningen redovisat verksamheten inom de olika affärsområdena, vilken framgår av det följande.

Diagram 2.4 Elkonsumtionens utveckling (Tolv månaders värden)

TWh

Vattenfall har i sin anslagsframställning redovisat elförbrukningens utveckling i Sverige under den senaste 10-årsperioden, vilket framgår av diagram 2.4.

Elförbrukningen inkl. överföringsförluster uppgick under år 1985 för hela landet till 125,4 TWh exkl. leveranser till avkopplingsbara elpannor. Vid normala väderleksförhållanden och ett genomsnittligt konjunkturläge skulle 1985 års elförbrukning sannolikt ha varit 120 TWh. Motsvarande värden för år 1986 blev 126 resp. 125 TWh. Ökningstakten i elförbrukningen har minskat något under det senaste året.

Vattenfall har tillsammans med de andra större kraftproducenterna under år 1986 gjort en översyn av en år 1984 gjord studie av elförbrukningens utveckling fram till år 1995 inom ramen för kraftindustrins samarbetsorgan (KRAFTSAM). Tabell 2.5 visar inom vilken intervall elförbrukningen bedöms hamna vid olika antaganden om industriproduktion och oljeprisutveckling. Medelalternativ ger en förbrukning år 1990 på 130 TWh och 135 TWh år 1995.

Tabell 2.5 Kraftsams elprognos 1986, TWh

	Verklig förbrukning			Prognos	
	1982	1985	1986	1990	1995
Industri	39,0	46,6	47,7	49– 53	52–56
Elvärme	17,9	32,5	31,0	27– 32	26–34
Hushållsel	12,5	12,5	12,0	12	12
Övrigt	21,6	23,4	24,0	27	28
Summa	91,0	115,0	114,7	115–124	118–130
Totalt inkl. förluster	98,0	125,5	126,0		
Temperatur- och konjunkturkorrigerat	100	120	125	125–135	128–142

I utredningsmaterialet, som energirådet har överlämnat till regeringen i november 1986, uppskattas elförbrukningen år 1997 till 130–145 TWh med kärnkraft i elförsörjningssystemet och till 100–120 TWh utan kärnkraft. För år 2010 beräknas förbrukningen till 105–135 TWh. I materialet betonas den stora osäkerhet om den framtida elförbrukningen som föreligger mot bakgrund av osäkerhet om t.ex. den ekonomiska tillväxten, oljepri- serna och hur konsumenterna reagerar på ändrade energipriser.

Den helt dominerande delen av Vattenfalls elleveranser utgörs av s. k. fasta leveranser, dvs. leveranser enligt långsiktiga kontrakt. Vattenfalls fasta leveranser uppgick under år 1985 till 63,3 TWh. Vattenfalls andel av den svenska marknaden för fast kraftförsäljning inkl. överföringsförluster var drygt 50 % år 1985.

De fasta leveranserna omfattar dels engrosförsäljning, dels detaljförsäljning. Den tillfälliga kraftförsäljningen uppgick till 9,7 TWh.

Engrosförsäljningen sker i form av högspänd kraft till sammanlagt ca 600 industrier och återdistributörer. Dessa leveranser sker via det regionala nätet på spänningsnivåerna 20 - 130 kV. Detaljförsäljningen till de för

närvarande ca 325 000 kunderna inom affärsverkets elverksrörelse uppgick år 1986 till 5,6 TWh. Inom vattenfallskoncernen finns också ca 300 000 kunder hos distributionsbolag i vilka Vattenfall är delägare. Sammantaget finns således ca 12 % av detaljförbrukare inom vattenfallskoncernes intressesfär. Vattenfalls eldistributionsbolag samordnas huvudsakligen genom Vattenfall Energiverksgrupp AB. Elverksrörelsen omfattar elnät med spänningsnivåerna 0,4–20 å 40 kV.

Kontakterna med kunderna och marknadsarbetet i övrigt sker framför allt inom Vattenfalls fem regioner och inom bolagen. Marknadsarbetet syftar till en riktig avvägning mellan olika energilösningar inkl. hushållning hos kunderna. Ett omfattande projekt, "Uppdrag 2000", pågår för att undersöka möjligheterna till ökad elhushållning och omfördelning av behoven mellan el och andra energislag.

För att minska distributionsnätens störningskänslighet vidtas åtgärder bl. a. för att bredda ledningsgatorna inom i första hand 40 kV-näten. Gotlands elförsörjning förstärks med ytterligare en likströmslänk från fastlandet.

För att öka driftsäkerheten pågår också en kontinuerlig teknikutveckling samt förnyelse av näten för landsbygdsdistribution. Omfattande insatser och planering sker för att begränsa avbrottstiderna vid inträffade störningar. Därtill görs insatser för att underlätta för avbrottskänsliga kunder att anskaffa utrustning för reservkraft.

Äldre utrustning ersätts också successivt med moderna datoriserade övervakningssystem som styrs från regionernas driftcentraler. Vattenfalls regioner Östsverige och Västsverige tog nya driftövervakningsanläggningar i drift under år 1985. Region Norrbottens anläggning blir klar under år 1987. De nya övervakningssystemen minskar risken för avbrott och förkortar avbrottstiderna.

Vattenfall har egna och samägda anläggningar, varifrån värme levereras. Exempel på sådana anläggningar är fastbränsleeldade hetvattencentraler och värmepumpar. Dessa har ofta uppförts i samarbete med vederbörande kommun. Vattenfall förutser en utökad verksamhet inom detta område.

Investeringarna avseende ny- och ombyggnad av ledningar och transformeringsanläggningar, driftövervakningsanläggningar samt värmeanläggningar uppgick år 1985 och 1986 till ca 850 milj. kr. resp. ca 972 milj. kr. För åren 1987 och 1988 beräknas de till 1 125 milj. kr. resp. 935 milj. kr.

Produktion och överföring av el

Vattenfallskoncernen svarar för omkring hälften av elproduktionen i Sverige. Vattenfalls elproduktion uppgick under år 1986 till 66 TWh, varav 45 % kom från vattenkraft och 55 % från kärnkraft. Vattenkraftproduktionen var detta år drygt 2 TWh högre än under ett normalår. Elkraftproduktionen sker i ca 130 egna eller samägda vattenkraftstationer, sammanlagt sju kärnkraftblock i Ringhals och Forsmark, kraftvärmeverk samt vid högbelastning i oljekondensverk i Stenungsund och gasturbiner. Kärnkraftblocken i Ringhals ägs av Vattenfall medan blocken i Forsmark ägs av Forsmarks Kraftgrupp AB, i vilket bolag Vattenfall äger 74,5 % av aktiekapita-

let. Vattenfall svarar för driften av Forsmarks kärnkraftverk på uppdrag av bolaget.

Prop. 1986/87:87

Under medelår för vattenkraften och medeltillgänglighet för värmekraften klaras elförsörjningen i huvudsak med vattenkraft, kärnkraft och fastbränsleeldade mottrycksanläggningar. Under högbelastningstider krävs också oljebaserad toppkraftproduktion.

Kärnkraften har byggts ut under en femtonårsperiod. Vattenfalls första kärnkraftreaktor, Ringhals 2, togs i drift år 1975.

Energitillgängligheten i Vattenfalls kärnkraftblock har successivt ökat och var år 1986 i genomsnitt 81 % för de block som var i kommersiell drift hela året. I och med idrifttagandet av det tredje blocket i Forsmark år 1985 har Vattenfalls samtliga kärnkraftblock färdigställt.

Vattenfalls investeringar inom kärnkraftområdet exkl. Forsmark uppgick år 1985 till 447 milj. kr. De avsåg framför allt byte av blockdatorer och kompletteringsarbeten i Ringhals. 1986 års investeringar uppgick till 310 milj. kr. omfattande arbeten inför bytet av ånggeneratorerna i Ringhals 2, utbyggnad av avfallsstation i Ringhals samt fortsatt arbete med blockdatorbyten och kompletteringsarbeten i Ringhals. Under åren 1987 och 1988 beräknas investeringarna till 397 resp. 392 milj. kr. Efter att investeringarna i samband med bytet av ånggeneratorer i Ringhals 2 genomförts under slutet av 1980-talet minskar Vattenfalls investeringar inom kärnkraften kraftigt.

Vattenfall gör stora insatser för säkerhet och kvalitet inom kärnkraften för att tillgodose kraven på säkerhet och för att den höga tillgängligheten skall kunna vidmakthållas. Arbetet inriktas på att tillgodose kraven på minimala utsläpp även i stora, mycket osannolika, haverifall. Vidare analyseras erfarenheter från driften av egna och andras kraftverk i syfte att ta tillvara erfarenheter så att säkerheten vid normaldrift kan bibehållas och förbättras. Vattenfall gör en särskild satsning på haverianalys samt de metoder, hjälpmedel, organisation m. m. som krävs för att hantera störningar och förhindra att sådana leder till incidenter eller haverier.

Av tabell 2.6 framgår tillskottet i form av effekt och energi från *vattenkraftverk* i Sverige samt Vattenfalls andel härav sedan år 1976. Vidare framgår Vattenfalls bedömning om möjliga framtida tillskott från anläggningar som finns i planen för fortsatt vattenkraftutbyggnad enligt riksdagens beslut år 1984 och år 1985 och som inte berörs av lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m. (prop. 1983/84:160, BoU 30, rskr. 388, prop. 1984/85:120, NU 30, rskr. 362).

Tabell 2.6 Vattenkrafttillskott 1976–1995

Prop. 1986/87:87

År	Vattenfall		Totalt i Sverige	
	Effekt (MW)	Energi (GWh)	Effekt (MW)	Energi (GWh)
1976	90	232	220	700
1977	—	—	60	165
1978	489	538	595	985
1979	352	246	385	310
1980	673	177	695	225
1981	33	142	60	245
1982	245	24	300	350
1983	57	232	80	325
1984	150	—	155	10
1985	204	283	255	485
1986	72	72	123	278
1987–1995	564	780	1 000	1 750

Driften av vattenkraftverken fungerar väl. Kostnaderna för att driva och underhålla verken är låga. En stor del av Vattenfalls vattenkraftstationer byggdes under 1950- och 1960-talen och kommer successivt att vara i behov av modernisering. Vattenfalls investeringar inom vattenkraften kommer därför att fortsätta främst för tillbyggnader och förnyelse av befintliga anläggningar. Under år 1985 uppgick investeringarna till 714 milj. kr. och under år 1986 till 890 milj. kr. Vattenfall räknar med att investeringarna inom vattenkraftområdet kommer att uppgå till i storleksordningen 1 000 milj. kr. per år under den närmaste femårsperioden. Under år 1985 togs Sädva kraftstation, ett fjärde aggregat i Stornorrfors kraftstation och tilloppstunneln i Vietas i drift samt slutfördes dämningshöjningen vid Näs kraftstation.

Under år 1986 har bl. a. idrifttagning skett av ett tredje aggregat i Laxede, överledning av Kaltisjokk, dämningshöjning vid Boden och ombyggnad av Frövifors Kraftstation. Arbete pågår med ett antal projekt.

Storkraftnätet omfattade 15 400 km 400 kV- och 220 kV-ledningar vid utgången av år 1985, av vilka Vattenfall äger huvudparten. De delar av nätet, som genom avtal står öppna även för andra stora kraftproducenter, kallas stamnätet och omfattar ca 13 400 km. De stamnätsanläggningar som ägs av enskilda eller kommunala kraftföretag förhys av Vattenfall. På huvudöverföringssträckan består stamnätet av sju 400 kV-ledningar och sex 220 kV-ledningar. Vattenfall svarar för driftledningen av stamnätet genom det centrala kontrollrummet i Räcksta-Kraftkontroll.

Omfattande arbeten pågår i stamnätet. Det största projektet är ombyggnad av fem 220 kV-ledningar mellan Indalsälven och Mälardalen till två 400 kV. För att förbättra driftsäkerheten förstärks vidare stamnätets reläskyddssystem och datorkapaciteten i Kraftkontrolls informationssystem. Investeringarna i överföringssystemet uppgick år 1985 till 749 milj. kr. och år 1986 till ca 430 milj. kr. För budgetåret 1987/88 beräknas investeringarna i storkraftnätet till drygt 1 miljard kronor. För de följande fyra åren beräknas den årliga investeringsnivån till ca 850 milj. kr.

Villkoren för transitering av kraft regleras i ett avtal – stamnätsavtal – mellan Vattenfall och de övriga 13 kraftföretag som överför kraft på stamnätet. Till avtalet har knutits allmänna bestämmelser om bl. a. organi-

sation av stamnätsverksamheten, regler för abonnemang, driftledning, kostnader och avgifter, överföringsförluster, datatransmissionsnät samt störningar och skador.

Enligt avtalet skall överföringarna på nätet "tjäna allmänt intresse av betydelse samt ingå som ett led i en planmässig kraftförsörjning i landet". Kostnaderna för stamnätet täcks av de företag som utnyttjar nätet och fördelas mellan dessa efter på förhand anmälda överföringsbehov. Avgifterna anpassas så att Vattenfall får täckning för sina kostnader.

Under år 1986 inmatades totalt 90 TWh till den del av storkraftnätet som omfattas av stamnätsavtalet. Vattenfalls andel var 55 TWh.

För behandling av frågor i anslutning till stamnätsavtalet finns en stamnätsnämnd. Nämnden utgör ett forum för samråd i frågor som rör planering, drift och ekonomi samt yttrar sig över de transiteringsbehov som anmäls från företagen. Nämnden har en opartisk ordförande, som utses av regeringen.

Samtliga kraftföretags nät är hopkopplade via stamnätet. Härigenom kan elkraft utväxlas mellan företagen. Utbyten förekommer av dels fast kraft, dvs. försäljning enligt långsiktiga kontrakt, dels tillfällig kraft. De tillfälliga kraftutbytena, som görs när de olika kraftföretagens rörliga produktionskostnader är olika stora, syftar till att minska de samlade elproduktionskostnaderna i landet. Förbättrade beräkningsmetoder har gjort det möjligt att löpande förfinas samkörningen och ge incitament till kraftutbyten även vid små skillnader mellan företagens marginalkostnader. Villkoren för den s. k. samkörningen regleras i avtal mellan de elva samkörande kraftföretagen. Enligt avtalet är målet med samkörningen att åstadkomma tekniskt och ekonomiskt bästa möjliga utnyttjande av det totala kraftsystemet inom landet och samkörningsförbindelserna med grannländerna. För behandling av frågor enligt avtalet finns en samkörningsnämnd med representanter från de samkörande företagen.

Det svenska kraftnätet är hopkopplat med nätet i våra nordiska grannländer. Genom samkörning mellan kraftföretagen i Sverige och dessa länder utnyttjas de skilda ländernas kapacitet på det effektivaste sättet.

Naturgas

Naturgas utgör ett affärsområde inom Vattenfallkoncernen. Verksamheten bedrivs inom dotterbolaget Swedegas AB. Vattenfall förvärvade efter riksdagsbeslut år 1983 (prop. 1983/84:47, NU 10, rskr. 125) samtliga aktier i detta bolag. År 1986 godkände riksdagen, att Vattenfall överlät en del av aktierna till andra företag. Vattenfall äger nu 60 % av aktierna. Resten ägs av Shell Gas B.V. i Holland (15 %), Den norske Stats oljeselskap (15 %) och Dansk Olie & Naturgas A/S (10 %).

Swedegas svarar för inköp och överföring av naturgas. Gasen säljs till regionala bolag, bl. a. Sydgas AB, vilka i sin tur säljer till distributörer och slutkunder.

Naturgas introducerades i Sverige sommaren 1985 genom att det s. k. Sydgas 1-projektet togs i drift. Uppbyggnaden av marknaden har därefter fortsatt. Nu uppgjorda kontrakt i Sydgasområdet omfattar ca 280 Mm³ per

år. Efter den inledande perioden kommer ca 400 Mm³ naturgas att säljas inom detta område. Uppbyggnad av marknaden och utbyggnad av gasnät pågår längs västkusten upp till och med Göteborg. Under år 1987 påbörjades leveranser till Halmstad och våren 1988 beräknas leverans kunna ske till Göteborgs regionen, med en sammanlagd volym på 200 Mm³ i början på 1990-talet. Samtidigt undersöks möjligheten att genomföra ytterligare utbyggnad till Mellansverige.

Övriga affärsområden

Till Vattenfallskoncernens affärsområden hör även konsultverksamhet i utlandet och kanalrörelse.

Konsultverksamhet i utlandet bedrivs genom dotterbolaget SwedPower AB, i vilket Vattenfall äger 51 % av aktierna. Övriga aktieägare är Sydkraft AB, Oskarshamns Kraftgrupp AB, Ingenjörfirman Bergman & Co AB och VBB AB. Bolaget bildades efter riksdagens beslut år 1977 (prop. 1976/77:125 bil. 12, NU 40, rskr. 345) med uppgift att tillhandahålla tjänster åt utländska kraftföretag.

För bolagets uppdragsverksamhet används i första hand aktieägarnas egna personella och materiella resurser. Bolaget har uppdrag i ett 25-tal länder inom områdena elöverföring, fossilkraft, vattenkraft, kärnkraftens avfallsfrågor och utbildning.

Kanalverksamheten drivs genom Trollhätte kanalverk, som är en del av affärsverket Vattenfall. Verksamheten omfattar hela kanalverksamheten mellan Göteborg och Väneren samt Säffle kanal. Under år 1985 fraktades 3,6 milj. ton gods på kanalen. Antalet fritidsbåtar uppgick till ca 7 000 per år. Verksamheten erhåller årligen ett statligt driftbidrag för att täcka underskott vid driften av kanalen.

Utvecklingsverksamhet

Forsknings-, utvecklings- och demonstrationsverksamhet (FUD) utgör en allt viktigare del av Vattenfallskoncernens verksamhet. Sådan verksamhet är särskilt viktig mot bakgrund av beslutet att avveckla kärnkraften. Arbetet syftar till att utveckla effektiva energitekniker för både tillförsel och användning av energi samt att prova ny teknik i demonstrationsanläggningar. Utvecklingsarbetet omfattar områden som elteknik, kärnkraftens säkerhet och tillgänglighet, hantering av kärnavfall, gasteknik, djupgasexploatering, förbränningsteknik, energisystem, samt hälso- och miljöeffekter inom energiområdet. Miljöfrågorna har en framträdande plats i utvecklingsarbetet.

Vattenfall satsade ca 200 milj. kr. på insatser inom området forskning, utveckling och demonstration under år 1986. Därtill kommer de forsknings- och utvecklingsinsatser på kärnkraftområdet som sker inom andra organ och som bekostas med avgifter från bl. a. Vattenfall. Dessa uppgår för Vattenfalls del till ca 70 milj. kr. Ca 300 personer inom Vattenfall är för närvarande i varierande grad engagerade i forsknings- och utvecklingspro-

jekt. Ett särskilt laboratorium finns i Älvkarleby för utvecklingsinsatser inom olika teknikområden.

Vattenfalls arbete med forskning och styrning bedrivs i samarbete med högskolor och universitet, svensk kraftindustri och övrig industri samt Vattenfalls kunder.

Tillsammans med ASEA, styrelsen för teknisk utveckling och Tekniska Högskolan i Stockholm har Vattenfall etablerat ett Elkraftcentrum vid högskolan. Den utvecklingsverksamhet, som bedrivs där, är inriktad på att lösa problem och utveckla system, men stimulerar också till ökade studier inom krafttekniska discipliner.

Tillsammans med Sydkraft AB och Svenska Kraftverksföreningen har Vattenfall bildat Kraftföretagens Vindkraft AB för att driva utvecklingsarbete inom vindkraftområdet.

Vattenfall och övrig energiindustri planerar att bilda ett gemensamt utvecklingsbolag. Svensk Energiutveckling AB, för att i ett utökat forskningssamarbete utveckla och demonstrera nya tekniska lösningar och system, som behövs för att ersätta kärnkraften. Vattenfall har begärt regeringens medgivande att få medverka i bolaget. Ärendet bereds för närvarande inom regeringskansliet. Avsikten är att bolaget skall planera, finansiera och svara för genomförandet av utvecklingsinsatser med målsättningen att klarlägga och demonstrera möjligheterna till elersättning, elsnål teknik, miljövänlig förbränningsteknik, kombinerade anläggningar baserade på fasta bränslen och gas, ny elproduktionsteknik samt frågor rörande bränsletillförsel och bränslehantering.

Beredskapsplanering

Vattenfall svarar inom ramen för förordningen (1986:294) om ledning och samordning inom totalförsvarets civila del för den del av funktionen Energiförsörjning som avser beredskapsplanering av landets elförsörjning. Syftet med planeringen som även avser förberedelser inför försörjningskriser är att trygga samhällets behov av elektrisk energi under olika slag av kriser.

Vattenfall förbereder med sin planering Elförsörjningsnämndens och de regionala elmyndigheternas verksamhet under olika slag av kriser samt under beredskapstjänst och krig. Planeringen omfattar även åtgärder för att förbereda kraftföretagen för deras kris- och krigsuppgifter. Beredskapsarbetet omfattar samtliga kraftföretag. En del av dessa medverkar aktivt i detta arbete.

3 Upphävande av en äldre förordning

Statens vattenvallsverk: Vattenfall har i skrivelse till regeringen föreslagit att förordningen (1915:187) angående grunder för upplåtelse av vissa kroken tillhöriga vattenfall och strömfall skall upphävas. Förordningen saknar enligt Vattenfall aktualitet.

I samband med den tidiga vattenkraftutbyggnaden gjordes år 1903 en utredning om dels vilka strömfall som ansågs värda att i en framtid byggas ut och dels äganderätten till dessa strömfall.

När Vattenfall inrättades år 1909 var ett av skälen till detta att det ansågs önskvärt att den staten tillhöriga fallhöjden byggdes ut i statens regi. Det konstaterades dock att staten ej skulle ha möjlighet att bygga ut all denna fallhöjd i önskvärd takt. Kungl. Maj:t utfärdade därför, med riksdagen, kungörelsen (1910:72 s. 1) angående grunder för förvaltningen av vissa kronan tillhöriga vattenfall. I kungörelsen bemyndigades Vattenfall att på vissa villkor utarrendera staten tillhöriga fallhöjder. 1903-års utredning konstaterade att för vissa fallhöjder var äganderätten omtvistad. Tvistemålen ledde till ett flertal processer. Så länge processerna pågick kunde någon utbyggnad av de aktuella fallhöjderna inte äga rum. Eftersom de fallhöjder, där äganderätten var omtvistad, uppgick till ett betydande antal fann Kungl. Maj:t och riksdagen det angeläget att möjliggöra en utbyggnad även under den tid processerna pågick. Kungl. Maj:t utfärdade därför, med riksdagen (prop. 1915:173, JoU 67, rskr. 195), förordningen (1915:187) angående grunder för upplåtelse av vissa kronan tillhöriga vattenfall och strömfall.

Av kungörelsen framgår bl. a. att fallhöjder, för vilka äganderätten var omtvistad, under vissa villkor kunde utarrenderas av dåvarande vattenfallsstyrelsen. Av kungörelsen framgår vidare att den längsta tid för vilken upplåtelse kunde ske var 85 år. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 1915 och gäller beträffande sådana upplåtelser av fallhöjd, för vilka avtal har slutits under tiden till den 1 juli 1920.

Såväl den nyss nämnda kungörelsen från år 1910 som den från år 1915 är alltså i kraft.

1915-års förordning saknar numera aktualitet. Något arrendeavtal på vilket förordningen skulle kunna tillämpas finns inte. Jag förordar därför att förordningen upphävs.

4 Vissa bolagsfrågor (Bastusels Kraft AB och AB Umeforsen)

Statens vattenfallsverk

Bastusels Kraft AB

I skrivelse den 23 januari 1987 har Vattenfall redovisat ett förslag till överföring av kraftstationerna tillhöriga *Rebnis Kraft AB* och *AB Grytforsen* till Bastusels Kraft AB.

Vattenfall har våren 1986 medgivits att från Boliden Metall AB förvärva 22 % av aktierna i AB Grytforsen och 20 % av aktierna i Rebnis Kraft AB för sammanlagt 105 Mkr. Resterande del av Boliden Metall AB:s aktier i AB Grytforsen (28 %) förvärvades av Skellefteå kommun. Härigenom blev

Vattenfall och Skellefteå kommun de enda ägarna i AB Grytforsen och Rebnis Kraft AB med samma ägarandel i båda bolagen.

Ägarförhållandet är efter nyss nämnda aktieförvärv likartat i elproduktionsbolagen Bastusels Kraft AB, AB Grytforsen och Rebnis Kraft AB i Skellefteälven, innebärande att Vattenfall äger 72 % och Skellefteå kommun 28 % av aktierna i vart och ett av bolagen. Ägarstrukturen skapar möjligheter att uppnå en från administrativ och driftmässig synpunkt rationell hantering av nämnda bolag och deras verksamhet.

För att tillvarata de administrativa fördelar det likartade ägarförhållandet medger genom att kunna rationellt samordna administration och skötsel av de olika vattenkraftstationerna samt för att kunna utjämna kraftkostnaderna mellan dessa bör de tre bolagens verksamhet sammanslås. Detta förslås ske genom försäljning till bokförda värden av kraftstationerna och samtliga övriga tillgångar i AB Grytforsen och Rebnis Kraft AB till Bastusels Kraft AB. Bastuselsbolaget övertar samtidigt i samråd med långivare samtliga skulder och andra åtaganden i de bägge bolagen. AB Grytforsen och Rebnis Kraft AB blir härvid endast vilande bolag. De angivna åtgärderna innebär att grundförutsättningarna för gällande konsortialavtal mellan parterna i de berörda bolagen ändras. Befintliga avtal inom Rebnis Kraft AB och AB Grytforsen upphör därför och avtalet beträffande Bastusels Kraft AB behöver kompletteras så att detta omfattar även de övertagna stationerna.

Under hänvisning till det anförda hemställer statens vattenfallsverk att få tillstånd att ändra ägandet av kraftstationerna inom AB Grytforsen och Rebnis Kraft AB i enlighet med det föregående och att få genomföra de smärre ändringar i konsortialavtal för Bastusels Kraft AB som är påkallade härav.

AB Umeforsen

I skrivelse den 4 december 1986 har Vattenfall redovisat en överenskomst med Umeå kommun om avyttring av Vattenfalls aktier i AB Umeforsen till Umeå kommun.

Umeå kommun och staten genom Vattenfall äger hälften vardera av aktierna i AB Umeforsen. Nämnda bolag äger en fastighet med tillhörande rätt till ersättningskraft från Stornorrfors kraftstation i Umeälven. Umeå kommun har vidare genom långsiktiga avtal med Vattenfall rätt till kraftleveranser med avtalsvillkoren knutna till Stornorrfors elproduktion och kostnader. Slutligen har Umeå kommun rätt till frikraft utgörande köpesumma för viss rätt till fallhöjd i Stornorrfors, som Vattenfall förvärvat från kommunen.

I syfte att förenkla administrationen och avtalskomplexet har Umeå kommun och Vattenfall enats om att ersätta samtliga tidigare avtal med ett avtal om andelskraft enligt nu gällande vattenlag. Målet har varit att ingendera parten skulle komma i ett sämre läge efter ändringen. Båda parter vinner på att administrationen förenklas.

Umeå kommun disponerar, via AB Umeforsen och långsiktiga avtal, över ca 25,6 % av Stornorrfors produktion. Avtalet om andelskraft innebär

att kommunen får disponera 25,85 % av produktionen. Skillnaden har uppkommit efter värdering av ett stort antal ingående poster. Avtalet innebär vidare att Umeå kommun betalar 25,85 % av samtliga kostnader för Stornorrfors inkl. dess andel i års- och korttidsregleringar.

Eftersom andelskraften skall vara knuten till nyss nämnda fastighet kommer den AB Umeforsen tillhöriga fastigheten som nu har rätt till 22 % i ersättningskraft från Stornorrfors att säljas till Umeå kommun och bli härskande fastighet beträffande rätten till andelskraften. Priset motsvarar den bokförda kostnaden för ersättningskraften som AB Umeforsen betalat till Vattenfall och AB Umeforsen reglerar sina skulder. Därefter överlåter Vattenfall sina aktier i AB Umeforsen till kommunen.

Med hänvisning till det nyss nämnda hemställer Vattenfall bl. a. om regeringens medgivande att få sälja statens aktier i AB Umeforsen för 19 milj.kr.

Föredragandens överväganden

Bastusels Kraft AB

I prop. 1985/86:125 i samband med att förvärvet av Bolidens aktier i Rebnis Kraft AB och AB Grytforsen behandlades, framhöll jag att det är värdefullt att likartade ägarförhållanden i elproduktionsbolagen kan uppnås i hela Skellefteälven. Den administrativa förenkling som därmed uppnås kan innebära möjligheter till en sammanslagning av kraftföretagen utmed älven och därmed en effektivare skötsel och administration.

De av Vattenfall föreslagna överlåtelseerna är ett led i den riktning som jag förespråkade. Eftersom förutsättningarna i ett äldre avtal, som godkänts av riksdagen förändras, krävs att avyttringen underställs riksdagens godkännande. Jag föreslår därför att regeringen föreslår riksdagen att bemyndiga regeringen att godkänna att Vattenfall medverkar till att kraftstationerna och övriga tillgångar inom Rebnis Kraft AB och AB Grytforsen överförs till Bastusels Kraft AB. Rebnis Kraft AB och AB Grytforsen blir vilande bolag som ägs gemensamt av Vattenfall och Skellefteå kommun. Vattenfall bör även kunna medges att antingen förvärva eller avyttra aktier i bolagen så att ägarförhållandena i de vilande bolagen blir enhetliga.

AB Umeforsen

De avtal som nu finns mellan Vattenfall och Umeå kommun rör dels AB Umeforsen, dels olika kraftleveranser och dels vissa lån. De har successivt tillkommit under de senaste 50 åren. För Vattenfall innebär alla dessa avtal ett stort administrativt problem. Uppgåelsen mellan Vattenfall och Umeå kommun är en välbehövlig sanering av dessa avtal. Det nya avtalet innebär vidare att Umeå kommun deltar i utbyggnaden av det fjärde aggregatet i Stornorrfors. På grund av storleken av likviden för de aktier som Vattenfall avser att avyttra i AB Umeforsen krävs att riksdagen godkänner avyttringen. Jag föreslår därför att regeringen hemställer till riksdagen att

5 Anslagsfrågor för budgetåret 1986/87

I statsbudgeten för budgetåret 1986/87 har under anslaget *E 11. Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m.m.* under tolfte huvudtiteln anvisats ett reservationsanslag av 2 910 000 000 kr. (prop. 1985/86:100 bil. 14, NU 17, rskr. 172). För innevarande budgetår var den ingående reservationen 1 041 355 629 kr. På tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1986/87 har under samma anslag anvisats 537 500 000 kr.

Från Vattenfall har en skrivelse inkommit med hemställan om medel på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1986/87.

Statens vattenfallsverk

Regeringen har medgivit byggandet av Sikfors kraftstation och att medel för utbyggnaden får disponeras inom Vattenfalls ram för 1986/87.

I anslagsframställningen för budgetåret 1987/88 angav Vattenfall att 50 milj. kr. skulle erfordras på tilläggsbudget för budgetåret 1986/87.

Vattenfall har under år 1986 påbörjat anläggningsarbetet planenligt och funnit att anmält medelsbehov kvarstår.

Med hänvisning till detta föreslår Vattenfall att 50 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget för 1986/87 till anslaget Kraftstationer m.m. och att tidigare medgiven ram för Vattenfall för 1986/87 utökas med 50 milj. kr.

Föredragandens överväganden

Riksdagen beslöt våren 1986 att Vattenfall skulle få förvärva och bygga om Sikfors kraftstation (prop. 1985/86:125, NU 35, rskr. 334). Beslutet innebar bl. a. att riksdagen godkände vad jag i propositionen anfört beträffande finansieringen av kraftstationen. Jag föreslog bl. a. att igångsättningen av projektet skulle få ske inom ramen för de medel jag i budgetpropositionen föreslagit under det ordinarie investeringsanslaget skulle få användas även för Sikfors kraftstation. Jag anförde vidare att jag avsåg att återkomma angående den slutliga finansieringen.

Jag förordar mot bakgrund av detta att Vattenfall medges ett reservationsanslag om 50 milj. kr. för budgetåret 1986/87.

6 Anslagsfrågor för budgetåret 1987/88 m.m.

Jag har i årets budgetproposition (prop. 1986/87:100 bil. 16) förordat att Vattenfall, i avvaktan på särskild proposition, anvisas oförändrade anslag. Jag anhåller att nu få ta upp mina överväganden och förslag till investeringar, anslag och borgensbemyndiganden m.m. inom Vattenfall för budgetåret 1987/88.

1985/86 Utgift	2 844 747 277	Reservation	1 041 355 629
1986/87 Anslag ¹	2 910 000 000		
1987/88 Förslag	3 574 600 000		

¹ För budgetåret 1986/87 har vidare över tilläggsbudget I anvisats 537,5 milj. kr. Av dessa medel avses 186 milj. kr. användas under budgetåret 1987/88. Vidare föreslås att 50 milj. kr. anvisas över tilläggsbudget II.

Statens vattenfallsverk

Vattenfall strävar mot en rationell energiförsörjning med en korrekt avvägning mellan energitillförsel och energianvändning. Detta innebär att Vattenfall genom olika marknadsaktiviteter kommer att medverka till hushållning med el.

Befintlig produktionskapacitet i vatten- och kärnkraft samt fastbränsleeldade mottrycksanläggningar räcker för att täcka efterfrågan – enligt dagens elprognoser – till inemot mitten av 1990-talet. Senast vid kärnkraftens slutliga avveckling behövs ny produktionskapacitet.

Under driftår med mycket ogynnsamma driftförhållanden, t. ex. torrår och minskad tillgänglighet för värmekraften, behöver för närvarande större delen av tillgänglig toppkraft och energireserv utnyttjas. Med hänsyn till såväl leveranssäkerhet som produktionsekonomi är Vattenfalls kraftsystem anpassat till den elförbrukning som bl. a. beräknats av Kraftsam och statens energiverk för elförbrukningen under perioden t. o. m. budgetåret 1992/93. Några nämnvärda marginaler för att kunna tillgodose en eventuellt högre elenergiförbrukning finns dock inte.

Den dominerande basproduktionen i det svenska elkraftsystemet är vattenkraft. Ett sådant system är energidimensionerat, dvs. det är leveranssäkerheten med avseende på energi som avgör systemets dimensionering. Ett system med endast värmekraftproduktion å andra sidan är alltid effektdimensionerat, dvs. det är leveranssäkerheten med avseende på effekt som avgör dimensioneringen. Det svenska kraftsystemet har kommit att närma sig ett effektdimensionerat system. Det är, enligt Vattenfall, nu nödvändigt att beakta leveranssäkerheten ur effektsynpunkt vid dimensioneringen av kraftsystemet. För Vattenfalls del föreligger dock inget omedelbart behov av effekttillskott. Problemet för hela landet måste dock beaktas och analyseras innan definitiva slutsatser kan dras att effektbalansen är tillfredsställande.

De av riksdagen åren 1984 och 1985 fattade besluten om vattenkraft innebär riktlinjer för de närmaste 10 årens vattenkraftutbyggnad.

Vattenfall undersöker aktuella projekts ekonomiska förutsättningar i de fall Vattenfall har tillräcklig andel av fallrätten.

Eftersom Vattenfalls andel av den av riksdagen fastställda utbyggnadsplanen är liten undersöker Vattenfall om det är möjligt att utöka antalet projekt genom överenskommelser med andra fallhöjdsägare. Ett antal sådana överenskommelser har träffats och har ökat Vattenfalls andel med ca 0,3 TWh.

Vattenfall har förvärvat samtliga aktier i Bodums Kraft AB (numera Flarkåns Kraft AB). Detta bolag äger en majoritet av fallhöjden i Flarkån, ett biflöde till Luleälven. Vattenfall har vidare förvärvat Sikfors kraftstation i Piteälven med tillhörande fallrätter från Bålforsens Kraftaktiebolag (BÅKAB) samt sistnämnda företags resterande fallhöjder i Råneälven. Under våren 1986 har en överenskommelse om samverkan med Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag (STORA) och Aktiebolaget Borlänge Industriverk träffats för om- och tillbyggnad av kraftstationerna Mockfjärd, Bullerforsen och Forshuvudforsen i Dalälven. Inom ramen för detta samarbete kan utbyggnad av ytterligare två kraftstationer bli aktuell. Avsikten med dessa överenskommelser är att medverka till att utbyggnadsvärda vattenkraftprojekt inom ramen för riksdagens utbyggnadsplan blir genomförda och dessutom bidra till att Vattenfalls kompetens inom vattenbyggnadsområdet bibehålls.

Vattenfall arbetar också med att förenkla ägarstrukturen inom vattenkraftsområdet. Med BÅKAB har två överenskommelser träffats som innebär byten av krafttillgångar i Mellersta Norrland och Norrbotten. Genom tidigare nämnd överenskommelse om Sikfors upphör BÅKAB:s engagemang i Norrbotten. Vidare ingår i den likaså tidigare nämnda överenskommelsen med STORA utöver angiven utbyggnad i Dalälven även vissa kraftbyten varvid Vattenfall bl. a. övertar STORA:s krafttillgångar i Älvkarleby, Söderfors och Jössefors medan STORA övertar Vattenfalls fallhöjdsinnehav i Trängslet. Vidare har Vattenfall tillsammans med Skellefteå Kraftverk förvärvat vissa krafttillgångar från Boliden Metall AB i kraftstationerna Rebnis och Grytforsen i Skellefteälven. Dessa överenskommelser är viktiga som ett led i att minska det administrativa arbetet med vattenkraften.

Enligt gällande ordning (prop. 1983/84:160, BoU 30, rskr. 388) särredovisas endast utbyggnadsprojekt inom vattenkraftområdet om minst 8 MW för riksdagen, innan Vattenfall medges rätt att ta investeringsmedel i anspråk.

Vattenfalls planer innehåller tre nya vattenkraftprojekt, nämligen *Borensberg i Motala Ström*, *Klippen i Övre Umeälven* samt ett sjätte aggregat i *Älvkarleby i Dalälven*. Dessa kommer tillsammans att producera 160 GWh per år. Kraftstationerna ingår i den av riksdagen fastställda utbyggnadsplanen för vattenkraft. Utöver dessa projekt upptar Vattenfalls projekteringsplan för vattenkraft ny elproduktion med endast 600 GWh. Planen omfattar perioden fram till år 1993.

Sedan år 1904 har fallhöjden mellan sjöarna i Boren och Norrbysjön i Motala Ström utnyttjats i Borensbergs kraftstation. De befintliga anläggningarna är i sådant skick att genomgripande åtgärder nu behövs för att säkerställa fortsatt drift. Den nya kraftstationen planeras få en installerad effekt om 5 MW. Jag kommer därför att senare föreslå att regeringen medger Vattenfall att ta investeringsmedel i anspråk för detta projekt.

I anslutning till regleringsdammen i Överuman i övre Umeälven föreslås en ny kraftstation, *Klippen*. I denna tillvaratas ca 65 m fallhöjd mellan Överuman och Ahasjön vid Hemavan. Vattnet leds från intaget i Överuman genom en 8 km lång tunnel till en bergförlagd kraftstation vid

Klippens by och vidare genom en ca 3 km lång avloppstunnel och kanal åter till älven. Till skillnad från äldre förslag innebär utbyggnaden inte någon ny stor damm i området. Förslaget medför en normalårsproduktion på 94 GWh. Effekten blir 26 MW. Anläggningskostnaden beräknas 445 milj. kr.

Tillbyggnad i Älvkarleby kraftstation med ett sjätte aggregat innebär uppförande av en ny mindre intill den befintliga kraftstationen. Tillbyggnaden innebär att normalårsproduktionen ökar med 51 GWh och ett effekttillskott på 43 MW. Dessutom minskar produktionsbortfallet under den förestående ombyggnaden. Anläggningskostnaden för tillbyggnaden beräknas till 250 milj. kr. I Älvkarleby har genomförts rensningar i älven nedströms kraftstationen för 20 milj. kr. Rensningarna medförde ett normalårstillskott om 15 GWh. Vidare pågår ombyggnad av kraftstationens elektriska utrustning och upprustning av dammar och kraftstationsbyggnad. Åtgärderna medför att produktionen, ca 430 GWh/år, säkerställs för ytterligare minst 30 år. Kostnaden för pågående åtgärder beräknas till 600 milj. kr.

Vattenfall har vidare i skrivelse den 30 januari 1987 anmält att behov finns att bygga en tunnel mellan Storsjön och Hissmoforsens kraftstation i Jämtland.

Storsjön i Indalsälven regleras av dammen vid Hissmofors kraftverk ca 3 km nedanför sjön. Avbördningsmöjligheterna är under vissa förhållanden inte tillfredsställande. Riksdagens plan för fortsatt vattenkraftutbyggnad innehåller ett projekt kallat Storsjötunneln vars genomförande är avsett att råda bot härför. Indalsälvens Vattenregleringsföretag har utrett och planerat genomförandet.

Genom projektet vinnas bättre möjligheter att utnyttja regleringsmagasinen i Häckren, Torrön och Storsjön. Vidare ges ökade möjligheter till korttidsreglering i älven nedanför Storsjön. Slutligen vinnas ökad fallhöjd i Hissmofors. Tillskottet till normalårsproduktionen beräknas till 30 GWh. Dessutom förädlas ca 80 GWh till produktion under höglasttid. Vattenfalls andel av nyttan blir drygt 45 %. Nyttovärdet överstiger med god marginal kostnaderna för tunneln.

Vattendomstolen har i dom år 1986 förklarat att företaget är tillåtligt enligt vattenlagen.

Anläggningskostnaderna beräknas till 110 milj. kr. i 1986 år prisnivå. Kostnaderna avses bli fördelade mellan intressenterna i förhållande till erhållen nytta. Vattenfalls andel av kostnaderna blir därmed 50 milj. kr.

Vattenfall beräknar att kostnaderna för innevarande budgetår, 7 milj. kr., ryms inom nuvarande anslagsram. För 1987/88 beräknar Vattenfall kostnaderna till 17 milj. kr.

Möjligheterna att bygga *nya kraftvärmeverk* har undersökts tillsammans med KRAFTSAM och Värmeverksföreningen. I första hand kan utbyggnader komma i fråga i orter där behov av ny produktionskapacitet för värme föreligger. Utbyggnadsbeslut inom närmaste tiden försvåras av osäkerheten om bränslepriserna.

Vattenfalls målsättning är att bygga kraftvärme till år 1995 med 0,5 TWh elproduktion om utbyggnad av hetvattencentraler kan undvikas på detta

sätt och överenskommelser om samverkan med kommuner kan träffas. Om nuvarande låga oljepriser blir bestående under längre tid torde utbyggnaden senareläggas.

Vattenfall önskar samverka med berörda kommuner för att genomföra kraftvärmeverken. Detta kan ske antingen genom gemensamma bolag eller genom att Vattenfall svarar för hela utbyggnaden och levererar värme. Inriktningen från Vattenfalls sida är att minska kostnaden för fjärrvärme-produktionen.

Vattenfalls förslag till utbyggnadsplan för produktionsanläggningar framgår av tabell 6.1.

Tabell 6.1 Utbyggnadsplan för produktionsanläggningar (milj. kr.)

Utbyggnadsprojekt		Planerad idrift- tagning budgetår	Redovisad i proposition
Vattenkraft			
<i>Tidigare beslutade</i>			
Laxede 3	Luleälven	1986/87	1982/83: 100 bil. 14
Sillre, ombyggnad	Indalsälven	1987/88	1984/85: 120
Vargfors 2	Skellefteälven	1987/88	1984/85: 120
Porsä 3	Luleälven	1987/88	1982/83: 100 bil. 14
Skärblacka	Motala ström	1987/88	1984/85: 120
Älvas	Motala Ström	1987/88	1981/82: 25
Gallejaur 2	Skellefteälven	1988/89	1984/85: 120
Älvkarleby, ombyggnad	Dalälven	1986-93	1984/85: 120
Sikfors	Piteälven	1988/89	1985/86: 125 bil. 10
Vargön 3 m. m.	Göta älv	1988/89	1985/86: 100 bil. 14
Gottne ombyggnad	Moälven	1989/90	1985/86: 100 bil. 14
<i>Nu föreslagna</i>			
Älvkarleby kraftstation 6	Dalälven	1991/92	
Klippen kraftstation	Umeälven	1990/91	
Boränsberg kraftstation	Motala ström	1988/89	
Storsjö tunnel	Indalsälven	1990/91	
<i>Projektereserv</i>			
Stadsforsen 4	Indalsälven	1990/91	1982/83: 25 bil. 7
Värmekraft			
<i>Tidigare beslutade</i>			
Ringhals 2. ånggeneratorbyte		1989/90	1984/85: 120
<i>Nu föreslaget</i>			
Filter för tryckavlastning			

Stora delar av *stamnätet* börjar uppnå en ålder som gör det nödvändigt med förnyelser och ombyggnader. Omfattande arbeten pågår i *stamnätet*. Det största projektet är ombyggnaden av fem 220 kV-ledningar mellan Indalsälven och Mälardalen till två 400 kV-ledningar. Vidare förbättras samkörningsmöjligheterna mellan de nordiska länderna vilket har produktionsekonomisk betydelse. Samkörningsförbindelserna är strategiskt betydelsefulla komplement till produktionssystemet.

Det ställs allt större krav på att nya och ombyggda kraftledningar ska få

en miljömässigt acceptabel anpassning till omgivningen. Eftersom erforderliga samråd liksom koncessionsbehandlingar av denna orsak kan vara tidskrävande, krävs en långsiktig utbyggnadsplanering om anläggningarna ska kunna bli färdiga i tid. Med denna bakgrund och med tanke på planerade förändringar av lagstiftningen gällande samhällets markanvändningsplanering genomför Vattenfall tillsammans med andra större kraftföretag ett omfattande informationsarbete med i första hand länsstyrelser och kommuner som mottagare. Vid möten på varje länsstyrelse redovisas planerade utbyggnader under den närmast kommande tioårsperioden av kraftledningar och transformatorstationer i spänningsområdet 50–400 kV. På detta sätt får länsstyrelserna och kommunerna tidigt kännedom om kommande projekt och erforderligt samråd kan påbörjas i god tid.

Under tiden fram till år 1996 planerar Vattenfall att ersätta fem av dagens sex 220 kV-ledningar mellan Indalsälven och Mälardalen med två 400 kV-ledningar. Efter vissa förberedande arbeten påbörjades ombyggnaden av den första ledningen under våren 1986. Denna ledning – med sträckningen Midskog-Morgårdshammar-Örebro – kommer att tas i drift med 400 kV spänning år 1991. Den andra 400 kV, ledningen Kilforsen-Stadsforsen-Västerås-Örebro, planeras komma i drift år 1996.

Även om utformningen av detta projekt i huvudsak är klarlagd återstår många frågor att besvara. Ett betydande arbete har exempelvis nedlagts på valet av ledningssträckor inom Gävleborgs län. För att bättre tillgodose länsstyrelsens och kommunernas krav på anpassning till område av riksintresse för naturvården i bl. a. Ljusnans dalgång har andra ledningssträckningar än de ursprungligen tänkta bearbetats.

När detta projekt är genomfört kommer det att finnas endast en 220 kV-ledning mellan Indalsälven och Mälardalen. Till denna ska alla befintliga transformatorstationer och kraftstationer med uppspänningen 220 kV anslutas. Vattenfall kommer att ta initiativ till en översyn av strukturer för de regionala 130 kV-nät bl. a. i Bergslagen som ska få sin matning från det framtida stamnätet i området. Tanken är att stamnätstransformeringarna skall få en utformning och lokalisering så att det totala markintrånget minimeras och den tekniska standarden vad gäller bl. a. driftsäkerhet förblir hög.

Huvuddelen av stamnätsutbyggnaderna i Östra Svealand för anslutning av Forsmark 3 och för förstärkning av matningen till Stor-Stockholm färdigställdes under 1985 när den s k Mälarkorsningen togs i drift. Vissa delsträckor, nämligen 400 kV ledningarna Hamra-Grantorp och Kolbotten-Hall, återstår emellertid. Dessa ledningar planeras att tas i drift i slutet av år 1987.

Som en förberedelse för det planerade energikombinatet i Nynäshamn projekterar Vattenfall en 220-kV ledning från Södertälje till Nynäshamn. Om energikombinatet genomförs kan ledningen tas i drift 1989. Vidare planeras en förstärkt matning av elförsörjningen i södra Roslagen genom en 220 -kV ledning mellan Norrtälje och Hagby.

Den framtida utformningen av stamnätet i Östra Svealand behandlas i en regionplan som Vattenfall utarbetat tillsammans med Stockholm Energi.

Under år 1985 fattades beslut om förnyelse av Kontiskanlänken till

Danmark och om en ny likströmsförbindelse mellan Sverige och Finland. Dessa förbindelser kommer i drift år 1988 respektive år 1989. Inom ramen för Nordelsamarbetet pågår studier med syftet att kartlägga nyttan av ökad samkörningskapacitet mellan de nordiska länderna. Samkörningsförbindelserna har en betydande strategisk nytta bl. a. i samband med kärnkraftens avveckling.

Medelsbehov

För budgetåret 1987/88 har Vattenfall beräknat behov av en investeringsram om 3 923,8 milj. kr. Behovet har beräknats utifrån förutsättningen att prisnivån ökar med 5 % mellan budgetåren 1986/87 och 1987/88.

Tabell 6.2 visar medelsförbrukning under de två senaste budgetåren samt av Vattenfall beräknad förbrukning för innevarande och nästa budgetår. Beloppen inkluderar såväl medelsförbrukning inom ordinarie investeringsram som medel anvisade med stöd av finansfullmakten.

Tabell 6.2 Medelsförbrukningen budgetåren 1985/86–1987/88 (milj. kr.)

	Verklig medelsförbrukning		Beräknad medelsförbrukning	
	1984/85	1985/86	1986/87	1987/88
Vattenkraft-anläggningar	564,0	911,2	1 277,2	1 170,2
Kärnkraft-anläggningar	561,7	294,7	366,4	418,5
Övriga värmekraft-anläggningar	2,0	10,8	8,7	18,0
Värmeproduktions-anläggningar	36,3	27,3	43,0	45,0
Distributions-anläggningar	1 547,9	1 544,8	1 808,8	1 995,5
Övriga ändamål	56,2	55,9	681,9	276,6
Summa	2 768,1	2 844,7	4 186,0	3 923,8

Tabell 6.3 visar Vattenfalls förslag till investeringsprogram för vattenkraftanläggningar

Prop. 1986/87:87

Tabell 6.3 Investeringsprogram för Vattenkraftanläggningar (milj. kr.)

	1986/87	1987/88
Laxede kraftstation		
Aggregat 3 m. m.	104,6	12,5
Porsl kraftstation		
Aggregat 3 m. m.	86,6	117,8
Vargfors kraftstation		
Aggregat 2	65,0	38,7
Gallejaurl kraftstation		
Aggregat 2	66,1	90,9
Vargöns kraftstation		
Aggregat 3 m. m.	59,0	105,1
Sillre kraftstation		
Ombyggnad	27,4	24,6
Gottne kraftstation		
Ombyggnad	—	0,2
Älvkarleby kraftstation		
Aggregat	6	15,1
Ombyggnad	40,0	112,6
Klippen kraftstation		45,4
Borensberg kraftstation		29,4
Sikfors kraftstation	50,0	124,4
Kapitaltillskott till		
Ljusfors Kraft AB	130,9	68,1
Bullerforsens Kraft AB	206,5	
Anläggningsmedel till		
regleringsföretag	6,0	4,7
Efterarbeten och		
skaderegleringar	22,2	4,6
Kompletteringar och		
små kraftverk	297,5	270,7
Projekteringsplan	35,4	25,4
Förvärv och finansiering		
av vattenkraftstationer,		
fallrätter och nya vatten-		
kraftbolag	80,0	80,0
Summa	1 277,2	1 170,2

Medelsbehovet för 1987/88 innefattar medel till tre nya vattenkraftprojekt, vilka nyss har redogjorts för. Kapitaltillskott till Ljusfors Kraft AB omfattar delägarlån från Vattenfall för att finansiera utbyggnader av kraftstationerna Skärblacka och Älvås i Motala ström.

För kärnkraftanläggningar beräknas ett medelsbehov om 418,5 milj. kr. Av behovet hänför sig 152,7 milj. kr. till kompletteringar och efterarbeten i Ringhals kraftstation. För byte av ånggeneratorer i Ringhals 2 har upptagits 153,5 milj. kr. och till investeringar i ett filter som skall säkerställa att tryckavlastning av reaktorinneslutningarna kan ske utan radioaktiva utsläpp har upptagits 112,3 milj. kr.

För övriga värmekraftanläggningar uppgår medelsbehovet till 18,0 milj. kr. Under kompletterings arbeten, som svarar för 9,3 milj. kr., upptas medel för ett flertal kvalitetsförbättrande åtgärder i idrifttagna anläggningar. Under projekteringsplan upptas 8,7 milj. kr. Ökningen jämfört med tidigare år sammanhänger med en ökad satsning på kraftvärmesidan.

I medelsbehov för värmeproduktionsanläggningar upptas behov för an-

skaffning och installation av elpannor, värmepumpar och andra värmeproduktionsanläggningar med 25 milj. kr. Som kapitaltillskott till värmeproduktionsbolag upptas 20 milj. kr.

Vattenfalls förslag till projekteringsplan för *överförings- och distributionsanläggningar* framgår av tabell 6.4

Medelsbehovet för tidigare inte redovisade överförings- och distributionsanläggningar framgår av tabell 6.5.

Medelsbehov för överförings- och distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten uppgår till 1995,5 milj. kr. Uppgången i förhållande till innevarande år hänför sig i första hand till investeringar i storkraftnätet. Ökningen beror bl. a. på konvertering av vissa 220 kV-anläggningar till 400 kV samt likströmsförbindelserna till Danmark och Finland.

Tabell 6.4 Projektplan för överförings- och distributionsanläggningar (milj. kr.)

	1986/87	1987/88
Driftövervakningsanläggningar	152,5	139,7
Storkraftnät	663,2	1 005,5
Regionala nät	707,6	584,7
Detaljnät	276,0	253,0
Övriga distributionsanläggningar	9,5	12,6
Summa	1 808,8	1 995,5

Tabell 6.5 Tidigare ej redovisade överförings- och distributionsanläggningar (milj. kr.)

	Beräknad totalkostnad	Medelsbehov 1987/88
Lindome, strömriktare och elektrodstation för Kontiskan II	249,1	145,2
Moliden, 400/130 kV transformering	78,2	9,7
Kolbotten-Nynäshamn, ny 220 kV-ledning	38,5	15,5
Vidby (Nynäshamn), 220/70 kV transformering	42,2	14,0
Mellansel, 130/20 kV transformatorer åt SJ	15,8	15,8
Leveanemi-Kiruna, ny 130 kV-ledning	23,0	6,8
Vidby, ny 220/70 kV-station	38,0	18,4
Lahall-Ringhals, ny 130 kV-förbindelse	11,5	1,6
	496,3	227,0

Medelsbehovet för *övriga ändamål* beräknas till 276,6 milj. kr. I beloppet ingår medel för inköp och kompletteringar av fastigheter med 71,2 milj. kr., förvärv och finansiering av eldistributionsföretag med 15 milj. kr. och för investeringar i kanalanläggningar med 4,4 milj. kr. Vidare har 186 milj. kr. tagits upp för slutfinansiering av förvärvet av Gränges Kraft. Dessa medel har anvisats tidigare detta budgetår (prop. 1986/87:25 bil. 9, NU 15, rskr. 99).

Regeringen har bemyndigats att besluta att bilda aktiebolag eller förvärva aktier i sådana bolag inom statens vattenfallsverks verksamhetsområde i enlighet med vad föredragande statsrådet anförde i prop. 1981/82: 125 bil. 9 (NU 53, rskr. 405). För andra typer av bolag än eldistributionsbolag begränsades därvid bemyndigandet intill ett sammanlagt belopp som skulle fastställas för varje år. Detta belopp är 75 milj. kr. för budgetåret 1986/87 (prop. 1985/86: 100 bil. 14, NU 17, rskr. 172). Vattenfall föreslår i anslagsframställningen att beloppet skall uppgå till 75 milj. kr. också för budgetåret 1987/88.

Borgen

Riksdagen har bemyndigat regeringen att teckna borgen för lån till bolag i vilka Vattenfall förvaltar statens aktier intill ett sammanlagt belopp av 14 034 milj. kr. varav högst 595 milj. kr. för lån till eldistributionsföretag (prop. 1985/86: 100 bil. 14, NU 17, rskr. 172).

Av ramen har 11 982 milj. kr. motiverats av behov av borgensteckning för lån på allmänna kapitalmarknaden till Forsmarks Kraftgrupp AB. Verkets borgensteckning för detta bolag utgjorde 11 017,4 milj. kr. per den 30 juni 1986. Alla blocken i Forsmark är nu färdigställda. Ytterligare lån framöver är därmed inte aktuella. Behovet av ökad borgensteckning finns endast i samband med refinansiering, dvs. gamla utländska lån avses att ersättas med nya lån som i stort har samma amorteringstid som de gamla lånen, allt med avsikt att reducera kapitalkostnaderna. Borgen för lån i utländsk valuta har räknats efter den vid tidpunkten för borgensåtagandet gällande säljkursen för valutan. I samband med utbyte av lån kommer ramutnyttjande att beräknas efter aktuella valutakurser som gäller för de ersatta lånen. För budgetåret 1987/88 föreslår Vattenfall att ramen för borgensteckning för Forsmarks Kraftgrupp ökas till 12 221 milj. kr. Detta innebär en ökning med 500 milj. kr. minskat med de ca 261 milj. kr. som utgör borgen för återbetalade lån, således en ökning med 239 milj. kr.

Verksamheten inom verkets eldistributionsbolag skall i första hand finansieras med bolagens egna medel och – i den mån dessa medel inte räcker för erforderliga investeringsarbeten – med upplåning på allmänna kapitalmarknaden. För bolag som bedriver verksamhet inom expansiva områden och för bolag med omfattande upprustning av distributionsanläggningar blir upplåning ofrånkomlig.

Flertalet av verkets aktieposter i eldistributionsbolag har överförs till Svensk Energiverksgrupp AB, numera Vattenfall Energiverksgrupp AB (VEAB). Vid upplåning på allmänna kapitalmarknaden krävs oftast borgen av bolagets ägare som säkerhet för lånen. VEAB:s borgensram för företagens dotter- och intressebolag ingår i vattenfallsverkets borgensram fr. o. m. budgetåret 1982/83.

Ramen för Vattenfalls borgensåtaganden gentemot eldistributionsbolag är 595 milj. kr. Den utnyttjade delen av ramen var 361,7 milj. kr den 30 juli 1986. Tillkommande borgensåtaganden under innevarande budgetår beräk-

nas uppgå till 215,5 milj. kr. Vattenfall föreslår för budgetåret 1987/88 en ökning av borgensramen med 50 milj. kr.

Av den nu gällande borgensramen har 1457 milj. kr. motiverats av behov av borgensteckning för upplåning på allmänna kapitalmarknaden till andra bolag än Forsmarks Kraftgrupp AB och eldistributionsbolag. Den utnyttjade delen av ramen var 1 298,7 milj. kr. den 30 juni 1986.

Vattenfall beräknar att tillkommande borgensåtaganden för andra bolag än Forsmarks Kraftgrupp AB och eldistributionsbolag kommer att uppgå till 52,5 milj. kr. under innevarande budgetår. För budgetåret 1987/88 föreslår verket en ökning av borgensramen med 50 milj. kr.

Enligt gällande regler (prop. 1972:1 bil. 15, NU 15, rskr. 90) får återgående borgensåtaganden inte utnyttjas för ny borgensteckning. Detta gäller dock inte den del av borgensramen som avser borgensåtaganden gentemot eldistributionsbolag. Under budgetåret 1985/86 återgick borgensåtaganden om 261 milj. kr. för andra bolag än eldistributionsbolag genom slutlig återbetalning av lån. Borgensramen för budgetåret 1987/88 bör minskas med hänsyn till detta.

Nedsättning av det förräntningspliktiga statskapitalet

I skrivelse den 12 november 1986 har Vattenfall hemställt att verkets förräntningspliktiga statskapital skall sättas ned med 265 milj. kr. Bakgrunden till detta är att riksdagen i samband med vissa åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbotten medgav att Vattenfall skulle bygga en tunnel i Vietas (prop. 1979/80:33, NU 25, rskr. 134). Riksdagen medgav vidare att viss del av investeringen inte behövde förräntas. Avgörandet om storleken på det förräntningspliktiga kapitalet sköts till efter arbetets avslutande. Investeringsutgiften beräknades vid beslutstillfället bli 320 milj. kr. i prisnivå juni 1979, varav 165 milj. kr. ansågs kunna förräntas i kraftverksrörelsen.

Arbetet med tunneln började i februari 1981 och tunneln togs i drift i december 1985. Efterarbetena är i stort sett avslutade. Den kraftiga inflationen under byggnadstiden har enligt Vattenfall ökat kostnaden med ca 198 milj. kr. Därutöver har kostnaden ökat med ca 35 milj. kr. på grund av ändrad arbetsvolym. Slutkostnaden för tunneln uppgår till 553 milj. kr. Trots ändringar i kostnader och produktionsvärde bedömer Vattenfall det möjligt att inom kraftverksrörelsen kunna förränta en lika stor andel av kostnaden som vid beslutstillfället. Det förräntningspliktiga kapitalet bör således begränsas till 288 milj. kr.

Med hänvisning till detta har Vattenfall hemställt att det förräntningspliktiga kapitalet skall minskas med 265 milj. kr. från och med den 1 januari 1986 och att nedskrivning får göras av anläggningen med samma belopp.

Riksrevisionsverket (RRV) har granskat Vattenfalls beräkningar och funnit att kostnadsutfallet överensstämmer med bokföringen. RRV gör vidare bl.a. bedömningen att Vattenfall uppnått eftersträvad sysselsättningseffekt och att projektets fördyring ligger inom rimlig felmarginal. RRV konstaterar även att den begärda nedsättningen utgör samma andel av totalkostnaden, som ursprungligen begärdes. Dock bedömer RRV att

en beräkning av det ej förräntningspliktiga kapitalet enligt Vattenfalls *nuvarande* kalkylföresättningar ger ett ej förräntningspliktigt kapital som är högre än begärd nedsättning.

Prop. 1986/87:87

Remissyttranden

Statens energiverk och statens arbetsmarknadsnämnd har yttrat sig över Vattenfalls anslagsframställning.

Statens energiverk tillstyrker Vattenfalls förslag i alla delar.

I fråga om vattenkraft har statens energiverk ingen invändning mot Vattenfalls förslag. Energiverket finner det dock önskvärt med en precisering av vilka projekt av det äldre beståndet som Vattenfall avser att effektivisera och förnya, så att dessa kan tillföras planen för vattenkraftsutbyggnad.

När det gäller kraftvärmeinvesteringar vill energiverket understryka att kraftföretagen behöver agera aktivt om kraftvärmen skall kunna införas på ett effektivt sätt. Kraftföretagen har enligt verket möjlighet att samordna en utbyggnad på flera platser för att uppnå fördelar med serieeffekter för kraftvärmeutbyggnad.

Kraftöverföringsprojektet Indalsälven–Mälardalen kommer enligt verket att ge betydande vinster. Projektet är av betydelse såväl för en minskning av intrånget på bebyggelse och naturmiljö som för en förstärkning av stamnätet inför den kommande avvecklingen av kärnkraften. När det gäller det nordiska elkraftutbytet är det verkets uppfattning att det har och sannolikt kommer att få ännu större betydelse för den svenska elförsörjningen.

Statens energiverk anser att de åtgärder som Vattenfall avser att vidta, för att minska störningarna i eldistributionen på grund av bl. a. snö och storm, är väl ägnade att höja driftsäkerheten.

Statens arbetsmarknadsnämnd hänvisar till tidigare års yttranden från nämnden över Vattenfalls anslagsframställning, i vilka nämnden bl. a. anfört att Vattenfall har och kommer att få ett betydande personalöverskott till följd av strukturella förändringar i verksamheten. Nämnden konstaterar att anslagsframställningen även detta år ger uttryck för en medveten strävan att långsiktigt planera inför förväntade avvecklings- resp. rekryteringsbehov. Nämnden konstaterar vidare med tillfredsställelse att den geografiska, kompetensmässiga och organisatoriska obalans som, enligt nämnden, kännetecknar Vattenfalls personalbehov, motverkas av Vattenfalls strävan att skapa ökad balans bl. a. genom en ökad och mer systematiserad personalrörlighet.

Föredragandens överväganden

För innevarande budgetår har 3 447,5 milj. kr. anvisats under reservationsanslaget E 11. Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m., varav 537,5 milj. kr. över tilläggsbudget I. Av dessa medel skall 186 milj. kr. användas under budgetåret 1987/88 (prop. 1986/87:25 bil. 9, NU 15, rskr. 99). Vidare har jag i det föregående föreslagit att 50 milj. kr. skall anvisas över

tilläggsbudget II. Anslaget är beräknat med beaktande av att en marginal bör finnas för att möjliggöra en sådan ökning av Vattenfalls investeringar under löpande budgetår som kan påkallas från kraftförsörjningssynpunkt.

För budgetåret 1987/88 förordar jag en investeringsram av 3 884,4 milj. kr. Ramen är beräknad med beaktande av sådana kostnadsförändringar som erfarenhetsmässigt kan beräknas ske vid det nya budgetårets början. Jag har efter samråd med chefen för finansdepartementet vid mina beräkningar valt att räkna upp kostnadsnivån mellan budgetåret 1986/87 och 1987/88 med en lägre förväntad kostnadsutveckling än den som Vattenfall angivit.

Inriktning av investeringarna

Av tabell 6.6 framgår hur jag beräknar att Vattenfalls medelsförbrukning i huvudsak kommer att fördela sig på olika objektgrupper under budgetåret 1987/88. Jag vill framhålla att medelsförbrukningen inom ramen är av beräkningskaraktär och att förändringar kan ske beroende på bl. a. tillståndsfrågor och prisutveckling. Som jämförelse redovisas utfallet för budgetåret 1985/86 och av verket beräknad medelsförbrukning för budgetåren 1986/87 och 1987/88.

Tabell 6.6 Beräknad medelsförbrukning (milj. kr.)

	Utfall 1985/86	Beräknat- utfall 1986/87	Verket 1987/88	Föredra- ganden
Vattenkraft- anläggningar	911,2	1 277,2	1 170,2	1 159,3
Kärnkraft- anläggningar	294,7	366,4	418,5	414,5
Övriga värmekraft- anläggningar	10,8	8,7	18,0	14,8
Värmeproduktions- anläggningar	27,3	43,0	45,0	44,8
Distributions- anläggningar	1 544,8	1 808,8	1 995,5	1 975,1
Övriga ändamål	55,9	495,9	276,6	275,9
Summa	2 844,7	4 000,0	3 923,8	3 884,4

Jag vill särskilt framhålla att det förhållandet att jag har beräknat medel för ett visst utbyggnadsprojekt eller en viss grupp av utbyggnadsprojekt inte innebär något föregripande av den prövning som skall ske enligt vattenlagen (1983:291), enligt lagen (1902:71 s.1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar eller enligt annan tillämplig lagstiftning.

För *vattenkraftanläggningar* beräknar jag medelsbehovet till 1 159,3 milj. kr. Medlen är beräknade så att tidigare beslutade utbyggnads- och ombyggnadsarbeten vid Laxede och Porsi i Luleälven, Gallejaur och Vargfors i Skellefteälven, Sillre i Indalsälven, Sikfors i Piteälven, Vargön i Göta älv samt Älvkarleby i Dalälven skall kunna fortsätta planenligt. För dessa arbeten har jag beräknat 620,7 milj. kr. Jag har också beräknat 89,1 milj. kr. för Borensberg i Motala ström, Klippen i Umeälven och ett sjätte

aggregat i Älvkarleby i Dalälven. Jag har vidare beräknat 68,1 milj. kr. för kapitaltillskott till Ljusfors Kraft AB, 4,7 milj. kr. till anläggningsmedel och regleringsföretag, 4,6 milj. kr. för efterarbeten och skaderegleringar, 268,3 milj. kr. till kompletteringar och små kraftverk, däribland Gottne, 25,2 milj. kr., för projekteringsplan, 78,6 milj. kr. samt för förvärv och nya vattenkraftbolag. Jag har utöver ett lägre prisökningsantagande även tagit hänsyn till det minskade behovet av projekteringsmedel på grund av att Råneälven i enlighet med riksdagens beslut inte får byggas ut.

Utöver nyss redovisade projekt tillkommer bygget av en tunnel mellan Storsjön och kraftstationen Hissmofors. Vattenfall beräknar att finansieringen av detta projekt under budgetåret 1986/87 kan klaras inom befintliga ramar. Jag förordar att detta förs till projektplanen för budgetåret 1986/87 och 1987/88. Den beräknade kostnaden för budgetåret 1987/88 är 17 milj. kr. Det är enligt Vattenfall osäkert om ytterligare anslagsmedel behövs för att finansiera bygget under budgetåret 1987/88. Om så är fallet avser Vattenfall att återkomma till regeringen vid ett senare tillfälle.

För *kärnkraftanläggningar* har jag för nästa budgetår tagit upp 414,5 milj. kr. För färdigställandet av Ringhals kraftstation inkl. erforderliga efterarbeten och kompletteringar har jag beräknat 151,2 milj. kr. Jag har också beräknat 111,2 milj. kr. för investeringar i ett filter som skall säkerställa att tryckavlastning av reaktorinneslutningarna kan ske utan radioaktiva utsläpp. För byte av ånggeneratorer i Ringhals 2 slutligen har jag tagit upp, 152,1 milj. kr.

I fråga om medelsbehovet för *övriga värmekraftanläggningar* har Vattenfall anmält ett ökat medelsbehov. Ökningen beror bl. a. på att Vattenfall avser att projektera nya kolbaserade värmekraftanläggningar, för vilka miljökraven avses att ställas mycket högt.

I samband med den kommande kärnkraftsavvecklingen kan det krävas att viss ersättande kraftproduktion i form av koleldade värmekraftanläggningar kommer till stånd. Andra alternativ, såsom mer hushållning, kraftvärme, sol och vind m. m., bör prövas i första hand. Om värmekraftproduktion skall komma till stånd måste den bygga på miljövänlig teknik. Det är då av värde att ny miljövänlig teknik kan utvecklas och demonstreras. Jag är dock för närvarande inte beredd att förorda att medel av investeringsanslaget ställs till verkets förfogande för detta ändamål. Jag har beräknat medelsbehovet till 14,8 milj. kr. varav 9,1 milj. kr. avser kompletteringar i befintliga anläggningar och 5,7 milj. kr. medel för projekteringsplan.

För *värmeproduktionsanläggningar* har jag beräknat sammanlagt 44,8 milj. kr. I detta belopp ingår 24,9 milj. kr. för anskaffning och installation av elpannor, värmepumpar och andra värmeproduktionsanläggningar samt 19,9 milj. kr. för kapitaltillskott till värmeproduktionsbolag.

Medel för *överförings- och distributionsanläggningar* har jag beräknat till sammanlagt 1 975,1 milj. kr.

Medelsbehovet för *övriga ändamål* beräknar jag till 275,9 milj. kr. I detta belopp ingår 70,5 milj. kr. för inköp och komplettering av fastigheter. Behoven avser främst medel för en ny kontorsbyggnad i Umeå samt ett antal mindre projekt. Vidare har jag beräknat 15,0 milj. kr. för förvärv och finansiering av distributionsföretag samt 4,4 milj. kr. för investeringar

inom kanalrörelsen. Jag har även tagit hänsyn till de 186 milj. kr. som redan har anvisats över tilläggsbudget I detta budgetår (prop. 1986/87:25 bil. 9, NU 15, rskr. 99).

Jag förordar att regeringen inhämtar riksdagens godkännande av den av mig förordade inriktningen av investeringarna.

Anslagsfrågor för budgetåret 1987/88

Med hänvisning till vad jag nu har anfört förordar jag att reservationsanslaget Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m.m. för budgetåret 1986/87 tas upp till 3 574,6 milj. kr. Beloppet har beräknats med beaktande av att en marginal utöver investeringsramen bör finnas för att göra det möjligt att öka Vattenfalls investeringar under löpande budgetår om detta skulle vara påkallat ur kraftförsörjningssynpunkt. Investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte bör även i fortsättningen finansieras över finansfullmakten. Med det belopp som jag har förordat kan medelsreserven, med beaktande av att ingående behållning på anslaget kan beräknas till ca 538,9 milj. kr. i början av nästa budgetår, beräknas uppgå till ca 229,1 milj. kr. Jag ansluter mig därmed i huvudsak till Vattenfalls förslag till investeringsplan.

Bemyndiganden

Riksdagen har bemyndigat regeringen att besluta att bilda aktiebolag eller förvärva aktier i sådant bolag inom statens vattenfallsverks verksamhetsområde i enlighet med vad föredragande statsrådet har anfört i prop. 1981/82:125 bil. 9 (NU 53, rskr. 405). För andra typer av bolag än eldistributionsbolag begränsades bemyndigandet intill ett sammanlagt belopp som skulle fastställas för varje år. Vattenfall har föreslagit att beloppet bör uppgå till 75 milj. kr. för budgetåret 1987/88. Chefen för civildepartementet har i proposition om ledningen av den statliga förvaltningen (prop. 1986/87:99) föreslagit att regeringen skall ges ett bemyndigande att, utan beloppsgränser, besluta i bolagsfrågor. Under förutsättning att riksdagen godkänner förslaget bortfaller behovet av ett årligt bemyndigande.

Borgen

Regeringen har bemyndigande att teckna borgen för lån till bolag i vilka vattenfallsverket förvaltar statens aktier intill för närvarande sammanlagt 14 034 milj. kr., varav högst 595 milj. kr. för lån till eldistributionsföretag (prop. 1985/86:100 bil. 14, NU 17, rskr. 172).

När lån tas upp på den utländska kapitalmarknaden gäller särskilda bestämmelser. Riksdagen har i dessa fall bemyndigat fullmäktige i riksgäldskontoret att, efter hemställan av regeringen i varje enskilt fall och inom den av riksdagen fastställda ramen för borgensåtaganden för lån till bolag i vilka statens vattenfallsverk förvaltar statens aktier, teckna borgen för upplåning utomlands till bolag i vilka statens vattenfallsverk förvaltar statens aktier (prop. 1985/86:100 bil. 14 s. 143–144, NU 17, rskr. 173).

Av den totala borgensramen har 11 982 milj. kr. beräknats för Forsmarks Kraftgrupp AB:s upplåningsbehov. För budgetåret 1987/88 föreslår verket att ramen ökas med 500 milj. kr. minskat med ca 261 milj. kr. som utgör borgen för återbetalade lån. Ramen skulle därmed komma att utgöra 12 221 milj. kr. Jag biträder detta förslag.

Vattenfall föreslår att ramen för borgensåtaganden gentemot eldistributionföretag höjs med 50 milj. kr. till 645 milj. kr. Jag biträder även detta förslag.

Av den nu gällande borgensramen har 1457 milj. kr. motiverats av behov av borgensteckning för upplåning på allmänna kapitalmarknaden till andra bolag än Forsmarks Kraftgrupp AB och eldistributionsföretag. För budgetåret 1987/88 föreslår verket en höjning med 50 milj. kr. till 1 507 milj. kr. Jag tillstyrker detta förslag.

I enlighet med vad jag här har anfört förordar jag att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att teckna borgen – samt bemyndigar fullmäktige i riksgäldskontoret att i förekommande fall teckna borgen – för lån intill sammanlagt $(11\,982 - 261 + 500 + 645 + 1\,507) = 14\,373$ milj. kr., varav högst 645 milj. kr. för lån till eldistributionsföretag.

Vattenfall har vidare föreslagit att borgen för lån till Forsmarks Kraftgrupp AB skall få tecknas av Vattenfall självt eller, då det gäller upptagande av utländska lån, av fullmäktige i riksgäldskontoret, utan att ett särskilt medgivande i varje enskilt fall lämnas av regeringen. Borgen skall givetvis rymmas inom den av riksdagen anvisade borgensramen. Skälet till Vattenfalls förslag är att Forsmark nu är färdigfinansierat. Ny borgenssteckning erfordras endast i samband med ersättande av äldre lån.

Det är enligt min mening därför rimligt att Vattenfall självt får hemställa till fullmäktige i riksgäldskontoret att kontoret skall teckna borgen för staten i de fall det gäller upptagande av nya lån som ersättning för äldre utländska lån. På motsvarande sätt bör Vattenfall självt få teckna borgen, i de fall det gäller ersättande av lån med ny inhemsk upplåning. Regeringen bör bemyndigas att medge Vattenfall dessa rättigheter.

Jag anser inte att det finns skäl att begränsa detta bemyndigande enbart till de fall då det gäller refinansiering av lån till Forsmarks Kraftgrupp, utan bör gälla generellt. Borgensbemyndigande som har utnyttjats för tidigare upplåning bör fortsättningsvis även kunna utnyttjas i samband med refinansieringen.

Nedsättning av Vattenfalls förräntningspliktiga kapital

I fråga om *nedsättning av Vattenfalls förräntningspliktiga statskapital* innebar riksdagens beslut i samband med behandling av prop. 1979/80:33 bl. a. att riksdagen godkände vad föredraganden anfört i fråga om utbyggnad av en ny tilloppstunnel vid Vietas kraftstation (NU 25, rskr. 134). Föredragande statsrådet anförde i propositionen (s. 21) bl. a. att det sedan utyggnaden har slutförts och en efterkalkyl av kostnaderna har gjorts får fastställas hur stor andel som kan förräntas i kraftverksrörelsen. Jag förordar att Vattenfalls förräntningspliktiga statskapital sätts ned med 265 milj. kr.

Vattenfall bedömer i anslagsframställningen att det totala antalet egna anställda inom verkets samtliga verksamhetsområden kommer att minska med ca 1 700 personer under perioden 1985–1990. Risk för övertalighet under motsvarande period är 190 objektanställda, vilka sägs upp allt eftersom anläggningar färdigställs. Riksdagen beslöt hösten 1986 att Råneälven skulle föras in bland de vattenområden som ej får utnyttjas för kraftändamål (prop. 1985/86:3, BoU 1986/87:3, rskr. 34). För Vattenfalls del innebär detta att risken för övertalighet ökar, i förhållande till de prognoser som gavs i anslagsframställningen.

Det är, enligt min mening, av stor vikt att Vattenfall fortsätter att planera och vidta personaladministrativa åtgärder för att begränsa konsekvenserna av den minskade bygnadsverksamheten. Det är också viktigt med en omsorgsfull planering av bygnadsverksamheten i syfte att åstadkomma en jämnare minskning av antalet anställda och en uthållig anläggningsorganisation.

Sektoransvar för elkraftteknisk forskning och utveckling

Vattenfall har enligt sin instruktion till uppgift att bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet för energiförsörjning och att utföra demonstrationsanläggningar. Detta innebär, i enlighet med vad jag redogjort för i det föregående, att Vattenfall för närvarande årligen satsar ca 270 milj. kr. för forskning- och utveckling inom energiområdet.

Vattenfall har vidare enligt sin instruktion ansvar för att verka för en rationell elenergiförsörjning i landet.

Vattenfall har under hela sin verksamhetstid samarbetat med svensk industri. Detta gäller särskilt inom det elkrafttekniska området. För svensk elkraftteknisk industri har Vattenfall som en kompetent beställare av ny teknik bidragit till att svenska företag har en mycket stark internationell ställning. För Vattenfalls del har samarbetet inneburit att effektiv teknik tidigt har kunnat införas i elförsörjningssystemet.

Vattenfall bör mot denna bakgrund enligt min mening känna ett *särskilt* ansvar för forskning och utveckling inom det *elkrafttekniska* området.

Jag anser därför att Vattenfall bör ha ett sådant sektorsansvar för forskningen och utvecklingen inom det elkrafttekniska området som riksdagen beslutat om (prop. 1981/82:106, UbU 37, rskr. 397). Enligt riksdagsbeslutet skall sektorsorganen ha en central roll inom sitt forskningsområde. Sektororganens ansvar behandlas även i den nyligen avlämnade forskningspropositionen (prop. 1986/87:80). I denna betonas bl. a. ansvaret för en långsiktig kompetensupbyggnad.

Vattenfalls ansvar bör, med beaktande av de riktlinjer som angivits i forskningspropositionen, innebära att initiera och vara pådrivande gentemot högskolor och universitet inom det elkrafttekniska området. Vattenfall bör också känna ett ansvar för att forskning och utveckling bedrivs även inom övriga delar av samhället så att Sverige kan behålla sin framträdande position inom det elkrafttekniska området. Detta innebär enligt min mening att även forskning och utveckling som ligger utanför Vattenfalls

affärsverksamhet skall omfattas av verkets ansvar. Ansvariet bör vidare innebära att Vattenfall gör egna insatser, bidrar till finansiering och verkar för samarbetsprojekt inom området. Det som jag nu har anfört innebär självfallet inte att det ansvar för forskning och utveckling som idag vilar på högskoleväsendet och industrin minskar.

Det bör ankomma Vattenfall att närmare klarlägga och fastställa omfattning och inriktning av ansvaret.

Vattenfall har i sin verksamhet i viss utsträckning redan tagit ett ansvar för forskning och utveckling inom det elkrafttekniska området. Ett exempel på detta är det elkrafttekniska centrum som Vattenfall tillsammans med tekniska högskolan i Stockholm, styrelsen för teknisk utveckling och ASEA har etablerat vid högskolan.

Jag föreslår att regeringen bereder riksdagen tillfälle ta del av vad jag har anfört om dessa forsknings- och utvecklingsfrågor.

7 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag har anfört under avsnittet 3 har inom miljö- och energidepartementet upprättats ett förslag till lag om upphävande av förordningen (1915:187) angående grunder för upplåtelse av vissa kronan tillhöriga vattenfall och strömfall.

8 Lagrådets hörande

Med hänvisning till lagstiftningsåtgärdernas enkla beskaffenhet anser jag att lagrådets yttrande över lagförslagen inte behöver inhämtas.

9 Hemställen

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att anta förslaget till

1. lag om upphävande av förordningen (1915:187) angående grunder för upplåtelse av vissa kronan tillhöriga vattenfall och strömfall (avsnitt 3),

dels att

2. i enlighet med vad jag har anfört medge regeringen att godkänna att vattenfallsverket medverkar till att kraftstationerna och annan egendom i Rebnis Kraft AB och AB Grytforsen överförs till Bastusels Kraft AB samt avtalar om nödvändiga tillägg till nu gällande konsortiaavtal (avsnitt 4),

3. i enlighet med vad jag har anfört medge regeringen att godkänna att vattenfallsverket avyttrar aktier i AB Umeforsen och att verket tecknar nödvändiga avtal (avsnitt 4),

4. till *Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m.m.* på tilläggs-

budget II till statsbudgeten för budgetåret 1986/87 under tolfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr. (avsnitt 5).

5. i enlighet med vad jag har föreslagit bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att – efter hemställan av regeringen eller efter regeringens bemyndigande statens vattenfallsverk – i varje enskilt fall och inom den av riksdagen fastställda ramen för borgensåtaganden för lån till bolag i vilka statens vattenfallsverk förvaltar statens aktier, teckna borgen för upplåning utomlands till bolag i vilka statens vattenfallsverk förvaltar statens aktier (avsnitt 6).

6. godkänna att regeringen eller efter regeringens bemyndigande statens vattenfallsverk – samt godkänna att fullmäktige i riksgäldskontoret i förekommande fall – tecknar borgen för lån till bolag i vilka statens vattenfallsverk förvaltar statens aktier intill sammanlagt 14 373 000 000 kr., varav högst 645 000 000 kr. för lån till eldistributionsföretag (avsnitt 6).

7. godkänna vad jag anfört beträffande investeringar under budgetåret 1987/88 (avsnitt 6).

8. till *Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m.* för budgetåret 1987/88 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 574 600 000 kr. (avsnitt 6).

9. i enlighet med vad jag har anfört godkänna att vattenfallsverkets förräntningspliktiga kapital nedsätts med 265 000 000 kr. (avsnitt 6).

Vidare hemställer jag att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag har anfört om

10. sektoransvar för statens vattenfallsverk för forskning och utveckling inom det elkrafttekniska området (avsnitt 6).

10 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för de åtgärder och ändamål som hon har hemställt om.

Innehåll

Prop. 1986/87:87

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
1 Inledning	3
2 Statens vattenfallsverks verksamhet m. m.	4
3 Upphävande av en äldre förordning	15
4 Vissa bolagsfrågor (Bastuels Kraft AB och AB Umeforsen)	16
5 Anslagsfrågor för budgetåret 1986/87	19
6 Anslagsfrågor för budgetåret 1987/88 m. m.	19
7 Upprättat lagförslag	36
8 Lagrådets hörande	36
9 Hemställan	36
10 Beslut	37